43892

T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DİSİPLİN CEZALARI VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN UYUM DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

43892

AHMET ÖZMEN

TEZ DANIŞMANI

Yard.Doç.Dr. TURAN AKBAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA -1995

İÇİNDEKİLER

ÖZET I
ABSTRACT II
ÖNSÖZ III
TABLOLAR LİSTESİ IV
EKLER LİSTESİ V

BÖLÜM I

GİRİŞ 1

Problem 21
Amaç 22
Alt Amaçlar 22
Sayıltılar 23
Sınırlıklar 23
Tanımlar Kısaltmalar 23
Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi 24

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYINLAR 26
Türkiye'de Yapılan Araştırmalar 26
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar 29

BÖLÜM III

YÖNTEM 31
Evren ve örneklem 31
Veri Toplama Araçları 32
Hacettepe Kişilik Envanteri 32
HKE Takım A 34
Alt ölçeklerin Açıklanması 34
HKE'nin Güvenirliği 38
HKE'nin Geçerliği 39
Verilerin Toplanması 41

Verilerin Çözümü ve Kullanılan
İstatistiksel Teknikleri 42

BÖLÜM IV

BULGULAR..... 43
Kişisel Uyum Toplam Puanları ve
Dört Alt ölçeği ile İlgili
İstatistiksel Veriler..... 44
Sosyal Uyum Toplam Puanları ve
Dört Alt ölçeği ile İlgili
İstatistiksel Veriler..... 49
Genel Uyum Toplam Puanı ile
İlgili İstatistiksel Veriler 54

BÖLÜM V

TARTIŞMA ve YORUM..... 55
Kişisel Uyum ve Alt ölçeklerden
Elde Edilen Puanların Yorumu 55
Sosyal Uyum ve Alt ölçeklerinden
Elde Edilen Puanların Yorumu..... 58
Genel Uyum Puanlarının Yorumu..... 61

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER 63

KAYNAKÇA..... 67

EKLER 72

ÖZGEÇMİŞ

Bu araştırma disiplin cezaları ve lise öğrencilerinin uyum durumları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Evrenini 1994-1995 Eğitim öğretim yılında Adana İl Merkezinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaöğretim kurumlarının lise kısımları oluşturulmuştur.

Araştırma örneklemi ise Yüreğir Atatürk Lisesi ile Sunar Nuri Çomu Lisesi, Seyhan Merkez İlçede ise Baraj Lisesi ile Borsa Lisesinde okuyan öğrencilerden 1994-1995 eğitim öğretim yılında ve daha önceki yıllarda disiplin cezası almış olan öğrencilerin tümü ile bunların sayısı oranında rastlantısal olarak seçilen disiplin cezası almamış olan öğrencilerden oluşmuştur.

Araştırmanın kapsamına alınan dört liseden disiplin cezası almış olan 30 öğrenci okul disiplin kayıtları esas alınarak tesbit edilmiştir. Bu öğrencilerin oranında disiplin cezası almamış olan 30 öğrenci rastlantısal olarak seçilmiş ve araştırma örneklemine toplam 60 öğrenci alınmıştır.

Araştırmada öğrencilerin uyum düzeylerini belirlemek amacıyla 1976 yılında özgüven tarafından geliştirilen ve 1982 yılında revizyondan geçirilerek son şeklini almış olan Hacettepe Kişilik Envanteri kullanılmıştır.

Araçtan elde edilen verilerin çözümlenmesi "t-testi" tekniğinden yararlanılarak yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular ise şöyle özetlenebilir,

Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin Kişisel Uyum alt ölçeklerinden almış oldukları puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak Antisosyal Eğilimlerden almış oldukları puanların ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur.

ABSTRACT **II**

This research has been done in order to bring into public view the contacts between the discipline punishments and high school student's harmony conditions.

The research have taken from the high schools which are bound to the Ministry of National Education, and Which are in the city center of Adana in 1994-1995 education year.

The students that have got discipline punishment in 1994-1995 Education Year and before, and the randomly chosen students that haven't got punishment in Yüreğir Atatürk High School, Sunar Nuri Çomu High School; also, Baraj High Scool and Borsa High School in Seyhan have been taken as examples.

30 students who have got punished being contained in this research have been determined from school discipline records. The other 30 students that haven't got discipline punishment have been chosen randomly; so the research has contained 60 students.

In this research, Hacettepe Personality Inventory which was developed by Özgüven in 1976 and had the last form by being revised in 1982, have been used with the purpose of determining the student's harmony levels.

Analyzing of the data have been done by using "t-test" technique.

The result of the research can be summarized as followings:

Between the scores that the students who have got punishment and students who haven't got punishment, have got the personal harmony lower measures, haven't been found out meaningful in 05 level. However, the different between the averages of the scores which those two groups have got from Antisocial tendencies that are lower measure of social harmony have been found out meaningful is 05 level.

Çağdaş eğitimin vazgeçilmez amaçlarından biri de çevreyle ve kendisiyle uyum yapma yeteneği kazanmış bireyler yetiştirmektir. Eğitimin, bu amacına ulaşmasında kuşkusuz okullardaki öğrenci kişilik hizmetlerinin önemi giderek artmaktadır.

Son yıllarda ülkemiz eğitim-öğretim kurumlarında öğrenci kişilik hizmetlerinin yeterli ve istenilen düzeye getirilebilmesi için yapılan çalışmalara hız verilmiştir. Fakat ülkemizde bu alanda yapılmış olan araştırma sayısının az olması dikkate değerdir.

Yapılan bu araştırmanın eğitim öğretim kurumlarında görev alan yönetici, öğretmen, uzman ve diğer personele bir çok noktada ışık tutacağı kanısındayım.

Herşeyden önce araştırmada kullanmış olduğum Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE)'ni büyük bir emek ve özveriyle geliştirmiş olan Değerli Hocam Prof.Dr. İ.Ethem ÖZGÜVEN'e sonsuz saygı ve teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde, araştırmanın başlangıcından sonuna kadar her aşamasında yardımlarını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Yard.Doç.Dr. Turan AKBAŞ'a, araştırmanın sağlıklı bir biçimde ilerleyip sonuçlandırılmasında değerli bilgilerinden istifade ettiğim Doç.Dr. Banu İNANÇ'a ve Yard.Doç.Dr. Sonay GÜÇRAY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın yapılmasına izin veren Adana İli Milli Eğitim Müdürlüğü yetkililerine, okul müdürlerine ve herşeyden önce uygulamalara içtenlikle katılan tüm öğrencilere sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi bildiririm.

EYLÜL 1995 AHMET ÖZMEN

TABLO LİSTESİ

Tablo No **Sayfa No**

I. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Kişisel Uyum toplam puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 44

II. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Kendini Gerçekleştirme puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 45

III. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Duygusal Kararlılık puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 46

IV. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Nevrotik Eğilimler puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 47

V. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Psikotik Belirtiler puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 48

VI. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Sosyal Uyum puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 49

VII. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Aile İlişkileri puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 50

VIII. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Sosyal İlişkiler puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 51

IX. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Sosyal Normlar puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 52

X. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Antisosyal Eğilimler puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 53

XI. Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Genel Uyum puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri 54

EKLER LISTESI

Sayfa No

Hacettepe Kişilik Envanteri Takım - A 72

BÖLUM I

GİRİŞ

İnsan,yaşamını sürdürmek için doğuştan getirdiği hemen hiçbir davranışı yoktur. Emme, solunum, tutunma gibi bir kaç tepkisinin dışında insan, hemen her davranışını öğrenmek zorundadır. Davranışların çoğunluğunun, başkalarından öğrenilmesi ise ömür boyu sürer. Böylece insan yaşam boyu eğitim sürecinin içinde bulunur (Başaran, 1984; s.11).

Eğitim ise yeni kuşakların toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kendilerini geliştirmelerine yardım etme tekniğidir. önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir (Oğuzkan; 1974 s:12).Ertürk (1981) ise eğitimi, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci şeklinde ele almıştır. Başaran (1984) ise bu sürecin temelinin öğrenmeye dayandığını belirtmektedir.

öğrenme, bireyin çevresi ile etkileşimi sonucunda davranışlarında meydana gelen kalıcı değişmelerdir (Kılıççı, 1989; s.73). İnsanların eğitim gereksinmesi büyük ölçüde okullarca sağlanır. Bu yüzden okul, bir toplumda eğitimin pazarlandığı yerdir. Okul, yüzyıllar boyu süren bir gelişim sonucunda toplumun ortaya çıkardığı, vazgeçilmez bir kurumdur (Başaran, 1984; s.12). Bireyin, toplum denetimi altında, okulda edindiği deneyimler, evde yaşadığı deneyimlerden daha geniş kapsamlıdır. Okul yaşamının niteliği ve okul da edindiği deneyimler öğrencinin başarısını ve iyi ilişkiler geliştirebilmesini destekler ya da engeller (Wolff,1986; s.303). Okul yapıları bu nitelikleri yönünden Açık (Humanistik) ve Kapalı (Klasik) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kapalı okul sisteminde yöneticilerin öğrencileri kontrolü oldukça sıkıdır. Yöneticiler ve öğretmenler disiplin ve düzeni korurlar ve devam ettirirler. öğrenciler belli kalıplara göre davranırlar.

Davranışları ahlak açısından değerlendirilir. öğrencilerle idareciler arasında katı bir ayırım vardır. Resmi ilişkiler hakimdir. öğrencilerin soru sormadan koşulsuz olarak yönetici ve öğretmenlerden gelen kurallara uymaları beklenir. İletişim yukarıdan aşağıya doğrudur. öğrencilerin kişisel ihtiyaçları gözönüne alınmaz. İlgi ve yetenekleri doğrultusunda öğrenim yapmaları önemsenmez. Her öğrenci programa dahil olan dersleri almakla yükümlüdür. öğrenci, ilgisi olmasa da, mezun olmak için,sevmediği ve lüzumsuz gördüğü dersleri almak zorunda kalabilir. Böyle bir durumda pasif bir öğrenme sözkonusudur.

Buna karşın açık okul yapılarında ise öğrencilere, kendi yönlerini çizmeleri için bir takım haklar tanınır.öğrencilerin ihtiyaç, ilgi ve yetenekleri gözönüne alınarak okul programları hazırlanır. öğrenci ihtiyaçları ve gelişimleri önemlidir. öğrencilerle yöneticiler ve öğretmenler arasında katı bir ayırım yoktur. Bilgi yukarıdan aşağıya, öğretmen ve yöneticilerden,öğrencilere doğru verilmez. Çift yönlü bilgi alış verişi sözkonusudur. Pasif öğrenme yoktur, aktif bir öğrenme vardır. öğretmen, öğrencileri ile olan ilişkilerinde otorite figüründen çok danışman rolündedir. öğretmen ve yöneticiler, insanlararası ilişkileri iyi bilir ve kullanırlar. Bilgi aktarımından çok insan ilişkilerinde deneyimli öğrenciler yetiştirme amaçlanır. Açık okul sistemi, öğrencilerin potansiyelleri ve ilgileri doğrultusunda farklı programlar izlemelerine olanak tanıdığı ve öğrenciye de soru sorma, kendini ifade etme ve ders hazırlama gibi fırsatlar yaratarak, eğitime katılmalarını sağladığı için, içten güdülenmelerini, sorumluluk almalarını ve yaratıcı olmalarını teşvik edicidir (Reitman, 1977; s.407-8).

Okulun görev alanı, eğitim programı, işleyiş biçimi, topluma getirdiği yük ve sağladığı yararlar gibi konular üzerinde, çeşitli tartışmalar yapılmaktadır.Bu tartışmaların, okulun gelişmesi ve toplumun isteklerine uyacak bir yapıya ulaşması konusunda, kuşkusuz büyük yararları olmaktadır (Başaran, 1984;s.13).

Son 25 yılda okul yönetim biçimi, ders programları ve eğitim yöntemleri büyük oranda değişti. Çocuğun her gelişim dönemindeki yaratılıcığı ve zeka düzeyi, son yıllara doğru daha çok dikkate alınmaya başlandı. Ancak eğitimcilere, öğrencilerde görülen, duygusal rahatsızlıkların ve davranış problemlerinin nedenleri, sık rastlanan rahatsızlıkların önlenmesi ve düzeltilmesinde okulların katkılarının neler olabileceği konularında,halen yeterli bilgiler verilmemektedir (Wolff, 1986; s.300).

Dünyada çok hızlı değişmelerin yaşanması, eğitimcilerin şu an için ve geleceğe yönelik olarak, çok kapsamlı okul programlarına sahip olmalarını gerektirmektedir. Okul programları, öğrencilere, toplumda meydana gelen değişmelerin farkında olma yeteneği kazandırırken aynı zamanda onlara, kendi bireysel problemlerinin ve uyum durumlarının farkında olma yeteniğini de kazandırabilecek nitelikte olmalıdır (Pounds ve Gerretson, 1962; s.429).

Özellikle çağımızın karmaşık, çok yönlü etkenlerle dolu ve süratli değişmelere açık toplumlarında birey, bir yardım ihtiyacı ile daha da çok karşılaşabilir. Teknolojik gelişmeler, endüstrileşme kentleşme aile yapısında ve kavramında meydana gelen değişmeler politik hayattaki gelişmeler ekonomik şartlar iş hayatı ve mesleklerdeki değişmeler gibi faktörler bireylerin uyumlarını zorlaştırmakla birlikte, onlardan daha yeni ve kompleks uyum ustalıkları beklenmektedir. Modern okul, çocuğun bir bütün olarak gelişmesi ile ilgilenmektedir. Sadece bilgilerle yüklü bir kişi yerine, çocuğun, bedensel, duygusal ve sosyal yönlerden bir bütün olarak optimum seviyede gelişip büyümesini sağlayacak ve büyümeyi engelleyen faktörleri ortadan kaldıracak eğitim ve öğretim faaliyetlerini bünyesinde toplamayı amaçlamaktadır (Tan, 1986; s.3)

Artık okullardan, yalnızca çocukların zihinsel kapasitelerini geliştirmeleri beklenmiyor. Onların,duygusal ve sosyal gelişimlerine de yardımcı olması bekleniyor. Fakat ne var ki

bu durumda, geleneksel (Klasik) eğitim uygulamalarından daha değişik tekniklere gerek vardır (Wolff, 1986; s.5).

Bireylerin,değişen çağdaş çevre şartlarına uyumunu sağlayan okul programları adaptasyona yöneliktir. Uyum ya da yaşama uyum,eğitimin ana hedeflerinden birini teşkil etmelidir. Eğer birey,hızla değişen bir dünyada yaşıyorsa ona uyum göstermelidir. Bu durumda "Uyum" dan ziyade " Uyum yeteneği " önem kazanmaktadır. Bireyin, durgun ve yavaş değişmelere " uyum " yapması yerine, ona, hızlı değişmelerle baş edebilmede " uyum yeteneği" kazandırılmalıdır (Pounds ve Gerretson, 1962 s.429). Okul, öğrencilerin bireysel uyumlarını kolaylaştırma yönünde çaba harcamalı ve bununla birlikte, geniş çevresel durumları da göz önüne alarak, onların, kendini kontrol, bireysel sorumluluk, sosyal sorumluluk, demokratik sosyal ilgiler ve amaçlar konularında, bir bütün olarak tutarlı kararlar vermelerine yardımcı olmalıdır (Klausmeier ve Goodwin, 1975 ; s.386). öğrencinin kişisel isteklerinin dikkate alınmadığı, yanlızca emir ve istemlerden oluşan bir okul atmosferi istenmeyen ve izin verilmemesi gereken bir durumdur (Suhomlinski, 1986; s.147).

Bugün eğitim sistemi,öğretmenlerin yükünü oldukça artırmıştır.Bu durumda öğretmenler problemli öğrencileri ile yeterince ilgilenememektedirler. Geçmişte,gençlerin davranışlarını denetim altında tutan,yasal kurum ve işletmeler hemen her zaman cezalandırma yöntemini seçiyorlardı.Bireyi korumuyorlardı. Uygulanmakta olan okul disiplin kuralları ve eğitim sistemleri, sağlıklı kişilik gelişimini desteklemiyordu. Bu tip okulların,çocukları,disiplinsiz davranışa yönelmekten koruma sansı düşüktür (Wolff, 1986; s.325).

öğrenme - öğretme sürecinde, sınıftaki bireyler arasında doyurucu ilişkileri geliştirmek ve sürdürmek çok önemlidir. Bunun gerçekleşmesinde, öğretmenin rolü büyüktür. Bu tür olumlu çalışma ilişkileri, öğrenmenin hızını ve kalitesini artırmaktadır. Bu da, öğretmenin öğrencilerini iyi tanımasına ve onların amaç ve ihtiyaçlarını iyi belirlemesindeki bece-

rilerine bağlıdır (Pounds ve Gerretson, 1962; s.369).

Bireylerin uyumu ve duygusal olgunluğu, sınıftaki güven ortamıyla yakından ilgilidir. Sınıftaki öğrenme ortamının yöneticisi olarak öğretmenler, öğrenci ihtiyaçlarıyla, eğitsel planlarını aynı noktada bulusturmak zorundadırlar.

öğretmenler öğrencilerin fiziksel gelişimi, sosyal ilişkileri ve bireysel uyumlarını yakından izlemelidirler. Her öğrencinin entellektüel yeteneğini, ilgilerini ve okul başarısını iyice izleyerek, kapasitelerini en üst seviyede kullanabilmeleri için onlara yardım etmelidir (Pounds ve Gerretson. 1962; s.405).

öğrencilerin davranış bozuklukları, bunlara sebep olan bedensel, psikolojik ve sosyal etkenler, araştırılmak ve giderici önlemleri almak suretiyle düzeltilir.Böyle durumlarda, öğrenciye ilk etkili yardımı sınıf öğretmeni yapar. öğrencinin her davranışının,bir takım ihtiyaçlarını doyurmaya yönelik olduğu, öğretmenlerce kabul edilmelidir (Yönetici Seminer Notları, 1987).

Bir öğrenci huzursuz, gergin, saldırgan, şımarık, işbirliğine (grup çalışmasına) yanaşmayan, ihmalkar ya da hiç birşeyi gerçekten içinden gelerek yapmayan bir davranış sergilediği vakit,bu durum,öğrencinin,yaşama uyum mücadelesi (çabası) içinde olduğunun belirtisidir. Bu uyum, belki onu iyi biri olmaktan uzaklaştıracak, toplum dışına itilmesine neden olacaktır. Fakat bu,bir uyum çabasıdır ve onun amacı, bir takım organik ya da bireysel psikolojik ihtiyaçlarını gidermektir. İhtiyaçları doyurulmadığında,bireyde huzursuzluk ve gerginlik meydana gelir. öğretmenler,öğrencilerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurup, bir takım gerçekci amaçlar belirlemelerine yardımcı olarak, bu uyum çabalarında onlara destek olabilirler (Jones ve Sımpson, 1962; s.398).

öğretmenler, öğrencinin disiplinsiz davranışının altındaki anksiyeteyi görürlerse, çocuğa daha çok yardımcı

olurlar. Otoriter bir yaklaşım çocuğun, saldırgan bir biçimde tepki göstermesine yol açar (Wolf, 1986 ; s.303).

Bu durumda, bir öğretmenin sınıfında eğer bazı küçük problemler sık sık görülüyorsa, öğretmen hakiki sebebin ne olduğunu anlamaya çalışmakla, çok yerinde bir hareket yapmış olur. (Robinson ve Pressey, 1969; s.182). öğretmenler, öğrencilerinin, kişisel niteliklerini inceleyerek, bir takım hoş olmayan davranışlarının nedenlerini ortaya koyabileceklerdir.

Belli yaştaki öğrenciler, ilgi ve yetenek bakımından büyük farklar gösterirler, bunun sonucu olarak, edindikleri başarı veya uğradıkları başarısızlık bakımından farklılaşırlar. Okulda karşılaşılan bir takım güçlükler,onların psikolojik sağlıkları ve bireysel uyumlarına etki eder, sosyal olmayan bir takım davranışların ortaya çıkmasına neden olabilir.

öğrencinin kapılacağı üzüntüler, korkular, dayanacağı gerilimler ve engellemeler, kötü bir ruh sağlığı meydana çıkarır ki bu da kişiliği olumsuz etkiler.öğrenciler, çeşitli sosyal ve duygusal özelliklerinden dolayı, bir takım istenmeyen davranış özellikleri gösterebilirler.

öğrencilerin bu davranışlarının nedenlerini açıklamak zordur. Fakat hepsinden güç olan onun bu davranışlarını düzeltmektir. öğretmenin görevi, hem programdaki konuları yetiştirmek hem de çocukların sosyal ve duygusal açıdan iyi yetişmelerini sağlamaktır. Müfredatı belletmek arzusu öğretmende öylesine hakim olmuş bulunabilir ki kendisinin ve kullandığı metotların,öğrencilerin duygularına ve davranışlarına nasıl etkide bulunduğunun farkına varamaz. öte yandan, öğretmen,o kadar mükemmel olmalıdır ki çocuklar yalnızca bir takım bilgi ve beceriler edinmekle kalmayıp aynı zamanda duygusal bakımdan da iyi bir gelişme gösterebilsinler. Bireyin ilerlemesine ve mutluluğuna hizmet ettiği düşünüldüğü için,belli davranış şekilleri kabul görür. Başka bazı davranış şekilleri de, rahatsız edici oldukları ve zaman kaybettirdikleri için hoş karşılanmazlar, istenmezler (Sorenson, 1962; s.579).

Her çocuk ailesiyle yaşamayı öğrenmek durumundadır. Aile yapısındaki bozulmalar, çocuğun aileye ve okula uyum güçlüklerini artırmaktadır. Aynı zamanda bireyden, okulda belirli bir başarı düzeyine erişmesi ve toplum tarafından benimsenmiş sosyal davranışlara uyması beklenir. Aile içindeki bozuk ilişkiler,çocuğun,toplumsal rolünü yerine getirmesine ve okul çalışmalarına kendini vermesine imkan tanımayabilir.Böylece çocuk, birtakım uyum problemleri ile baş başa kalabilir. (Wolff, 1986; s.325).

Uyum problemi olan çocukların, sınıflarda bir disiplin problemi yarattıkları gerçektir.Buna rağmen, bir çok öğrenci vardır ki açıktan açığa sınıfta etkileri görülmez, fakat onlarında hiç biri bu durumlarından rahatsızlık duymazlar, bu durumlarından dolayı endişelenmezler fakat bunlar da çeşitli yönleriyle bir takım uyumsuzluk içindedirler (Jones ve Simpson, 1962; s. 415).

Çağlar(1974)a göre, uyum, sadece sosyal çevrenin isteklerine ve değişikliklerine uygun tepki, davranış ve tutum göstermek değildir. Birey, doğduğu günden itibaren, yaşamı boyunca sürekli bir değişme ve gelişme içerisindedir. Bu değişme ve gelişmeler bazı dönemlerde hızlı, bazı dönemlerde yavaştır.Bireyin,birbirleriyle içiçe girmiş devamlı etkileşim halinde bulunan bir sosyal,psikolojik,zihinsel,duygusal ve biyolojik yaşamı vardır.Bunların uyumlu bir biçimde bütünleşmesi,bireyin tüm yaşamını oluşturur.Diğer bir deyimle bireyin,zihinsel,psikolojik,duygusal,sosyal ve biyolojik yaşamı bir bütündür.Sürekli olarak birbirini etkiler. Bireyin önce kendi bünyesinde olan zihinsel,psikolojik,biyolojik,sosyal ve duygusal değişiklikleri anlaması,bilmesi,kabul etmesi ve bu değişikliklere uygun davranış ve tutum göstermesi gerekir.

Bunun yanında birey, bir sosyal varlıktır ve bir toplum üyesidir. Çevresinde bir çok insanla ilişki kurmaktadır. Onlarla düzenli ve olumlu ilişkiler kurması, uyumun ikinci yönüdür. Hem bireyin tüm yaşamını meydana getiren unsurlardaki değişiklikleri ve hem de sosyal yaşamını, diğer insanlarla olan ilişkilerini ahenkli bir şekilde birleştirmesi

onun uyumunu olusturur.Birey,kendi benliği ile ve çevresi ile dengeli ve etkili ilişkiler kurmak, geliştirmek ve sürdürmek suretiyle uyum sağlayabilir.

Klausmeier ve Goodwin, (1975)'e göre Her birey tek ve essizdir. Tamamen biri diğerinin aynısı olamaz. Kişilik tanımlarından varılan sonuç; "Bizim kişiliğimizin, ana niteliğinin , psikofiziksel sistemin düzenlenmesinden ibaret olduğu sonucudur" Varılan diğer bir sonuçta, bizim davranışlarımızın diğerlerinin, diğerlerinin davranışlarının da bizim, çevremize uyum yöntemimizi etkilediğidir.

Sorenson (1962) uyumsuzluğu, yaşama durumlarına karşı yapılan uygunsuz ve verimsiz tepkiler, doyurucu olmayan davranış, bozuk ruh sağlığı durumu, çevreye uymayış olarak tanımlamış ve uyumsuzluğa yol açan bazı etmenleri söyle sıralamıştır:

1- Zihinsel yetenek,
   a) Zihinsel yeteneğin düşük olması.
   b) Zihinsel yeteneğin yüksek olması.
2- Bedensel özellikler,
3- Bedensel özürler,
4- İçinde bulunulan sosyal ve ekonomik şartlar.

Gençtan(1984)'a göre uyum normal bir dağılım gösterir.
İnsanların çoğu,ortalama bir uyum yaparken,dağılımın bir ucunda hastaneye gitmeyi gerektirecek denli uyumsuz olanlar, diğer ucta olağanüstü uyumlu ve anlamlı bir yaşam sürdürebilenler bulunur. Normal ve normal dışının tartışılmasında iki grup vardır. Birincisi, toplumsal normlara uymanın uyumu göstereceğini belirtirken, ikincisi, toplumu kabul etmekle birlikte, kişinin kendini iyi hissetmesinin önemli olduğunu savunur. Uyum, dinamik bir süreçtir ve bireyin çevresinde yer alan değişikliklere karşı geliştirdiği tepkilerle sağlanır. Uyum düzeyi iki temel etmen tarafından belirlenir. Bunlar bireyin kişisel özellikleri ve çevresinde karşılaştığı durumlardır.

Çağlar (1974) uyumu aşağıdaki şekilde üç açıdan ele almıştır :

1- Sosyal açıdan uyum;
   a) Bireyin çevresindeki değişiklikleri anlaması ve bunlara uygun davranışlarda bulunmasıdır.
   b) Çevresindeki ilişki kurduğu insanların isteklerine uygun davranışlarda bulunmasıdır.
   c) Mensup olduğu toplumun sosyal değer yargılarına göre hareket etmesidir.
   d) Çevresindeki yeniliklere uygun davranışlarda bulunmasıdır.

2- Biyolojik açıdan uyum;
   a) Bireyin kendi bünyesinde olan değişiklikleri anlaması ve uymasıdır.
   b) Bireyin kendinde olan biyolojik değişiklikleri bilmesi ve bu değişikliklere uygun davranış ve tutumlar alabilmesidir.

3- Genel olarak uyum;
   a) Bireyin çevreden gelen uyaranlara uygun tepkilerde bulunmasıdır.
   b) Bireyin yeni durumlara uymasıdır.
   c) Bireyin çevresindeki uyaranlara istenilen davranışlar gösterebilmesidir.
   d) Bireyin çevresinin isteklerine uygun tutum ve davranışlar gösterebilmesidir.

Okul içi ve okul dışında, bireyi uyumsuzluğa götüren birçok durum sözkonusudur. Bunlara sosyal, ekonomik,yetersizzlik, bireysel yetersizlikler, reddedilmişlik, aşırı korunmuş olma ve birçok sağlıksız okul faaliyetleri eklenebilir.

Kişisel uyumsuzluğa etki eden bir faktör olan, sosyo ekonomik düzey ve buna bağlantılı olarak da aile içi iletişim, gelir durumu, kardeş sayısı oturulan evin özellikleriyle bireysel olarak fiziksel, zihinsel ve duygusal kapasitenin yetersiz olması, sınıfta uyumsuzluğu etkileyen faktörlerdendir.

Uyumsuz çocukların daha çok, aile içinde yeterince sevgi göremedikleri ve sevgiden yoksun kaldıkları,reddedildikleri görülmektedir. Bu tür çocuklar, bu ihtiyaçlarını okul ya da diğer aktivitelerde giderme çabası içine girmektedirler (Jones ve Simpson, 1962; s.421).

Tecrübeli öğretmenler dahi, disiplin konusunda, diğer konularda olduğu kadar beceriye sahip değildirler. öğretmenler ve yetişkinler birtakım becerileri geliştirebilmek için, belli bir disiplin metodunu, çocuklara uygulamakta zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Çoğu zaman düzensizliği engellemek için, kişiliği geri bırakmak anlamına gelen bu uygulamalar, öğrencileri geleneksel kalıplarıyla sınırlayarak uyumsuzluğun temelini atmaktadırlar.

Yetişkinler ya da gelişmelere kapalı kalan bir çok öğretmen disiplin, düzen, otoriteyi sağlamak ve sözlerini dinletebilme adına sık sık öğrencilere karşı saldırgan olabilmektedirler (Burton, 1962; s.546).

Sınıf yönetimi konusunda, öğretmenin sıklıkla karşılaştığı ve cevabını aradığı sorular şunlardır.

- öğretmen, sınıfta düzeni nasıl sağlar ve sürdürür?
- öğretmen, sınıfta ilgiyi devamlı canlı tutmak için ne yapmalıdır?
- öğretmen, öğrencilerin öğrenme süreci içerisinde, kendi kendilerini kontrol edebilmelerini geliştirmek için ne yapmalıdır ?
- öğretmen, öğrencileri teşvik etmek ve onların kendilerine güvenmelerini sağlamak için ne yapmalıdır ?
- öğretmen, öğrencilerinde karar verme ve sorunluluk alma duygularının gelişmesi için ne yapmalıdır ?

Bütün bu sorular, öğretmenin liderlik rolü ile bağlantılıdır. Sınıf ortamı, öğrencilerin ne öğrendikleri ve nasıl davrandıklarıyla direkt olarak etkileşim durumundadır. Bu durum, öğrencilerin daha çok zihinsel ve sosyal yönlerine

etki etmektedir. Öğretmen tutum ve davranışları, öğrencilerin amaçları ve aktiviteleri üzerinde doğrudan etkilidir.

Öğrencilerin, ilgi ve ihtiyaçları, onların davranışlarını etkilemektedir. Sınıf düzensizliğine temel olarak yanlış davranışlar neden olmaktadır. Bir kere öğrenci, sınıf atmosferinin nerede başlayıp nerede bittiğini, sınıftaki hedef davarnışların neler olduğunu, bu hedef davranışlarla kendi ihtiyaç ve davranışlarının ne derece bağlantılı olduğunu, bu hedefleri gerçeklestirmek için ne yapması gerektiğini iyice bilmelidir (Cronbach, 1963: s.535).

Öğretmenin disiplini sağlarken amacı, öğrencilerde sosyal bilinci, öz kontrolü ve sorumluluğu geliştirmeye yönelik olmalıdır. Sosyal gelişmeyi hızlandırıcı disiplin anlayışı hakim olmalıdır (Burton,1962;s.546). Olumsuz olaylar ve kosulların bireyler üzerindeki etkisini anlayabilmek için, gelişimlerinin hangi döneminde olduklarını, dünyayı nasıl algılayıp, nasıl düşündüklerini bilmek zorundayız (Wolff, 1986; s.15).

Bütün öğrenciler, özellikle ergenlik çağında olanlar,grup içinde bir yer ve mevki arama çabasındadırlar. Bu çabalarında onlara destek ve yardımcı olunmalıdır. Eğer öğrenci,aradığını bulamaz ve amaçlarına ulaşamaz ise bir takım disiplin problemlerinin ortaya çıkması kaçınılmaz olur.

Duygusal olgunlaşma ve bireysel uyum yönünden problemi olanlara, öğretmen, özellikle yardımcı olmaya çalışmalıdır (Pounds ve Gerretson, 1962; s.296).

Ergenlik çağındaki bireyleri anlayabilmek için,ilgili herkes tarafından bu gelisimsel çağın özelliklerinin iyice bilinmesi gerekmektedir. Ergenlik çağını erinlik ve ergenlik olarak iki gelişim süreci halinde incelenir. Erinlik, erkek ve kızın çocuk yapabilme gücüne sahip olduğu hayat devresinin başlangıcını ifade eder. Erkek çocuk cinsel bezlerinin,ilk olarak ovumu (dişi üreme hücresi) dölleyebilecek siparmayı

(erkek üreme hücresi) üretmeye başladığı bir gelişme safhasına erişir. Bu devre, ortalama olarak erkeklerde 13-14 yaşlara rastlar. Kızlarda erinlik onun ilk olarak gebe kalma yahutda çocuk doğurabilme gücünü kazandığı yaştır. Bu yaş ortalama olarak 12 - 13. yaşlardır. Erinlik, ortalama olarak 12-19 yaşlar arasındaki süreye rastlayan ergenlik çağının başlangıcıdır. Ergenlik çağı yine ortalama olarak 20. yasta sona erer. Ergenlik çağı bireyin, çocukluktan yetişkinliğe geçtiği çağdır.

Ergenlik çağında hem kızların, hem de erkeklerin büyümesinde ikiden dört yıla kadar süren hızlı bir artış görülür. Kızlar, erkek çocuklardan bir veya iki yıl önce gelişmeye başlarlar. Çoğu zaman bu ani gelişmeden dolayı çocuklar utanırlar. Ergen kız ve erkek çocukların hızla büyümekte oldukları bu çağda onların problemlerine karşı duyarlı olmak gerekir.

Bu çağda, cinsel güdü ve karşı cinsten olanlara karşı duyulan ilgide, kuvvetli bir artış görülür. Hayatın en hakim ilgi ve güdülerinden birinin kaynağı bu kuvvetli artıştadır. İşte bu sırada öğretmenlerin, oldukça hoşgörülü, uyanık ve yapıcı davranışlar içerisinde bulunması gerekmektedir (Sorenson, 1962; s.579).

Çocuklukla yetişkinlik arasında 12. yastan 22. yaşa kadar gençlik ya da delikanlılık adı verilen bir gelişimsel süreç yeralmakta ve bu çağda, ruhsal alanda önemli değişikliklikler ile birlikte hızlı bir büyüme ve olgunlaşma meydana gelir.

Bu hızlı gelişme ve değişiklikler genci hazırlıksız yakalar ve genç, bu hızlı değişime kendini uyduracak gücü bulamamaktadır.Dengesi bozulan genç, bu yeni duruma alışmaya çalışmaktadır. Tepkilerinde meydana gelen bir takım iniş,çıkışlar, davranışlarındaki tutarsızlıklar, duygulardaki değişkenlik, hep bu uyum çabasıyla açıklanabilir. Başka bir deyişle genç , içten gelen,saldırganlık ve cinsel dürtülerin baskısı altında

bunalmakta, kendisi için yeni ve yabancı olan bu duyguları bir düzene sokmaya çalışmaktadır. Bu denli fırtınalı bir dönemde, ruhsal sorunların da,çok olması beklenir. Gerçekten gözlemler bu çağda gençlerin en az %10 ile 15'i için önemli uyumsuzluk belirtileri olduğunu ortaya koymaktadır. Bu uyumsuzluk delikanlılık çağına özgü niteliklerin, abartılmış bir biçimde ortaya çıkışıyla olur.

Okul başarısızlığı, okuldan kaçma,kendini uygunsuz arkadaşlara kaptırma sıklıkla görülür. Uyumsuzluk, okulda ve evde sürekli bir sürtüşme, söz dinlememe, kuralları çiğneme, bağırıp çağırma, vurup kırma, kavgacılık, evden kaçma biçiminde dışa vurabilir (Yörükoğlu, 1988; s.194).

Yetişkinler, çocuğun biyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılarken onlardan,sınırlarını kendilerinin çizdiği yaşam düzenine uymasını beklerler. Çocuktan, yetişkinlerin belirlediği bu kurallara uyması ve aynı zamanda , bağımsız davranması istenir. Bu ikisi arasındaki denge , baskı yaratmayan disiplin sağlama sayesinde çocuğun bir yandan çizilen bu yaşam düzenine uyması, bir yandan da sağlıklı bir kişilik geliştirip, özgür düşünme ve bağımsız davranışlar geliştirebilmesi ile sağlanır (Gözütok,1993;s.54)

Sorenson (1962),aşırı baskıcı,disiplin kuralarına sımsıkı sarılan bir öğretmenin sınıfında, sosyal gelişmenin çok zayıf olacağını,bir takım antisosyal tavır ve davranışların ortaya çıkmasının olası olduğunu vurgulayarak, şekilci, baskıcı ve aşırı disiplin uygulanan sınıflarda çocuklara, fikir alış verişi,birbirlerine danışma, grup halinde çalışma gibi konularda hiç bir deneyimin kazandırılamayacağını, bunun sonucu olarak da, sosyal gelişmenin en düşük seviyede kalacağını belirtmiştir (Sorenson, 1962; s.579).

Robinson ve Piressey (1969)'e göre öğretmenin, otoriter yapıya sahip olması ve sınıfta aşırı disiplin uygulaması. O öğretmenin, kendine güveninin olmadığının belirtisi

sayılabileceğini söyleyerek, öğrencinin sosyal ve kişisel uyumunu etkileyecek birçok etmenin olduğunu (aile, arkadaş çevresi vb.) okulda da öğretmenin ve onun davranışlarının etkili olduğunu belirtmiştir. Öğretmence öğrencilerin aşırı gergin olduğu durumlarda, öğrencilerin yararı için aşırı gerginlik yaratan durumların gevşetilmesi gerekmektedir

Sağlıklı bir öğrencinin,uygun olmayan bir okul programına karşı olan reaksiyonundan,disiplinsizlik olayları doğabilmektedir. Bariz olarak bu güçlükler, kapalı okullarda açık okullarda olduğundan daha yaygındır.Çünkü okulda,öğrencilerin sessiz olmaları,etrafta dolaşmamaları veya birşeyler yapmamaları istenir. Fakat sıhhatli bir çocuk hareketlidir. Yerinde duramaz, herhangi bir zaman süresince bir yerde hareketsiz oturmak ona hemen hemen tahammülü imkansız gelir. Klasik bir okuldaki, sıhhatli çocukların,oradaki metodlarla ve öğretmenlerle ihtilaf (çatışma) haline gelmesi kaçınılmaz birşeydir. Çocuk ne kadar sağlıklı ve zekiyse bu anlaşmazlıkların o kadar çok olacağı söylenebilir.

Disiplinsizlik olayları öğrencinin, kişiliğine ve sosyal durumuna nüfuz edilmeden anlaşılamaz. Uyum güçlüğü çeken, kavgacı, aksi, hayalci veya okuldan kaçan bir öğrenci cezalandırılmakta, azarlanmakta, yahutda okula devamı sağlamak için onun, takibe alınması da yeterli bir önlem sayılmaz. Aksine böyle bir yaklaşım, asıl problemi daha da çözümsüz kılmış olur. Dolayısıyla, problemin kökenine inmenin gerekliliği ortaya çıkıyor. Bu problemler çaresiz bir hastalık değildir. Dikkatle incelendiği takdirde önlenebilirler. Bu konuda öğretmenlerin objektif ve kendi duygusal yapılarından kaynaklanan olası problemlere karşı açık bir anlayışa sahip olmaları önemlidir.

Öğretmen o anki duygularına kapılıp, öğrencinin uyumsuz davranışlarında, kendi duygusal gerilimini boşaltma yoluna giderse, gerginliği iyice arttırmış olacaktır. Kısacası öğreten subjektif olmamalı, hoşgörülü, samimi ve sabrını muhafaza etmelidir.Öğretmen, bir kontrol odağı olarak algılanmaktan ziyade, bir rehberlik odağı olarak algılamaya gayret etmelidir (Robinson ve Piressey, 1969; s.182-5).

İnsan davranışlarının biçimlendirilmesinde,bireyin içinde büyüyüp yaşadığı toplumun gelenek ve görenekleri, kültürü önemli bir rol oynar. Kültür, belirli türden davranışları istenen, uygun, beğenilen davranışlar olarak pekiştirir. Bazı tür davranışları ise yerer, aşağılar ve böylece zamanla söndürür.Herhangi bir davranış öğrenimini dış ödülle başlatıp, öğrenildikten sonra,davranışın sürdürülmesini zamanla, iç ödüle çevirmek daha anlamlı olur. Böylece birey, dışarıdan birşey beklemeden, o davranıştan zevk aldığı için davranışı devam ettirir.

Ceza uygulamalarının değişik sakıncalarının olduğu açıktır. Herşeyden önce cezanın etkisinin önceden kestirilemediği, öte yandan ödüllemenin etkisini, önceden kestirmenin hiç de zor olmadığı bilinmektedir. Ödülleme, "yaptığını tekrar et" mesajını verir. Ceza ise "yaptığını bir daha yapma" mesajını verir. Ancak çocuğa, neyi yapması gerektiği konusunda, hiçbir açıklık getirmez. İstenilen davranışın ne olduğu konusunda hiçbir fikri olmayan çocuk,cezanın getirdiği kargaşalıkta, belki daha önce yaptığından daha kötü bir davranışa yönelebilir.

Ceza uygulamasının ikinci sakıncası ise ortaya çıkardığı yan etkilerinden kaynaklanmaktadır. Bu yan etkiler, cezalandırılan bireyde cezalandıranı (öğretmeni) ve cezanın verildiği ortamı (sınıfı,okulu) sevmemeye başlama, bu kişilerden ve ortamdan uzak durmaya çalışma şeklinde olabilir (Cüceloğlu 1991;s.160).

Adlerci görüşe göre, cezalandırılan öğrenci okuldan kaçmak isteyerek kaçış yollarını deneyecektir. Güçlüklerle mücadele yollarını denemeyecektir. Freudcu yaklaşıma göre ise çocuğun cezalandırılması, normal seksüel gelişimin durması ve çeşitli düzensizliklerin ortaya çıkmasına neden olur (Akt. Gözütok, 1993; s.8).

Skinner, insan davranışının kontrolünde cezayı, etkisiz bir yöntem olarak görür ve cezanın, bazı olumsuz duygular

oluşmasına neden olduğunu vurgular. Organizmayı olumlu sonuca götüren davranışların daha kalıcı olduğunu belirtmiştir. Aynı şekilde Thorndike, ödüle götürücü davranışların kalıcı olduğunu yaptığı deneylerle ortaya koymuştur. Cezanın davranışı değiştirmediğini ancak istenmedik davranışın bastırılmasına yol açtığını belirterek, cezanın zorunlu olmadıkça kullanılmamasını söylemektedir. (Fidan, 1986; s.45)

Baker (1991) ise biçimi ne olursa olsun,cezanın amacının, küçük düşürmek olduğunu ve ceza verme isteğinin intikam alma duygusundan kaynaklandığını ifade etmektedir.

Cüceloğlu (1991), cezanın etkin bir öğrenme ortamı yaratabilmesi için aşağıdaki ilkelerin göz önünde tutulması gerektiğini belirtir:

1. Cezalandırılması düşünülen istenmeyen davranışın,niçin ortaya çıktığını gerçekci bir şekilde anlamak gerekir.
2. Cezalandırılan davranışın yanı sıra,yapılması istenen davranışın ne olduğunun da açık seçik belirtilmesi ve istenen bu davranışın her ortaya çıkışında ödüllendirilmesi gerekir.
3. Ceza verilmeden önce, cezanın verileceğini belirten ön belirtiler,uyarıcılar ve ikazlar verilmelidir.
4. Ceza, belirli bir anlam sistemi içinde verilmeli ve bir davranışın niçin cezalandırıldığı ya da ödüllendirildiği açık seçik bir şekilde bireye anlatılmalıdır
5. Ceza istenmeyen davranışın her ortaya çıkışında , tutarlı bir şekilde uygulanmalıdır.

Fidan (1986),cezanın mutlaka kaçınılmaz olarak verilmesi gerekiyorsa uygulamada aşağıdaki esasların göz önünde tutulması gerektiğini belirtmiştir:

1. Ceza geciktirilmemelidir.Ceza, istenmeyen davranışın hemen ardından gelmelidir.Hafta içinde yapılan yanlış davranışlar toplanarak, hafta sonunda ceza işlemine geçilmemelidir.

2.Cezada öğrencinin tüm kişiliği değil, ceza konusu olan davranış odak noktası yapılmalıdır.

3.Ceza vermeye karar verince ;ceza konusu tartışılmamalıdır. Cezadan önce bir kez ikaz yerinde olur.

4.Bastırılmak,elimine edilmek istenen hareketler,gülerek geçiştirilmemelidir. Yarım yamalak cevaplara iyi puan verilmemelidir.

Eğitimde disiplin, eğitilene hangi davranışın yapılması gerektiğini öğretmek, eğitilenin bu davranışı yapıp yapmadığını denetlemek,beklenenden iyi yaptığında onu ödüllendirmek, beklenenden kötü yaptığında da ceza vermektir. Birey üzerindeki denetim, onun gelişimi ile orantılı olmalıdır. Bu yüzden, sınıftaki her öğrenciye uygulanacak disiplin oldukça bireysellik gösterir (Başaran,1984; s.216).

Toplumsal öğrenme yaklaşımı içinde yer alan Hoffman (1970) disiplin yöntemlerini iki ana başlık altında toplamıştır (Akt: Çileli, 1985; s.110).

1. Fiziksel displin yöntemleri; Fiziksel ceza ile maddi olanaklardan yoksun bırakmayı içermektedir.
2. Fiziksel olmayan disiplin yöntemleri;
   a) Sevgiden yoksun bırakma;Çocuğun istenmeyen davranışı karşısında yetişkinin, memnuniyetsizliğini doğrudan kızgınlık ve küsme yoluyla ifade etmesidir.Bu yöntem, fiziksel olmadığı halde, süresinin çocuk tarafından kestirilememesi nedeniyle, ağır cezalandırıcı bir özellik taşır.
   b) Açıklama; Çocuğa, davranışını neden değiştirmesi gerektiğinin açıklandığı yöntemdir. Zihinsel bir özelliği vardır. Özellikle olumsuz davranışların , başkalarına verdiği zararın açıklanması, ahlak gelişimi ile olumlu ilişkisi nedeniyle özel ağırlık taşır.
   c) Şefkat; Başlı başına bir disiplin yöntemi olmadığı halde,ahlak gelişimi alanında önemli ağırlık taşımaktadır.

Disiplini etkileyen değişkenleri Başaran (1988) aşağıdaki şekilde sıralamıştır (Başaran,1985; s.127) :

1. Çevreye bağlı değişkenler: İyi bir eğitim ortamına sahip olmayan ailelerden gelen öğrenciler, geliştirdikleri kişilik yüzünden, sınıfın disiplinine uymakta zorluk çekmektedirler. Aynı şekilde toplumun öğrenci üzerinde yaptığı olumsuz etkilerde öğrencinin okula uyumunu zorlaştırmaktadır.

2. Programla ilgili değişkenler: Birçok disiplin olayı, öğrenciye öğretilmek istenen programın, öğrenim gören gençlerin:

   a. Düzeyinin çok üstünde ya da çok altında olması ,
   b. İlgi çekici olmaması ,
   c. İhtiyaçları doyuramaması.

3. öğrencinin kişiliği ile ilgili değişkenler:
   a. öğrencinin geliştirmiş olduğu kişiliğinin gereği disiplin olayları yaratması ,
   b. öğrencinin gelişimi gereği yaptığı doğal davranışların öğretmenlerce ve çevresindekilerce yanlış anlaşılması ve tanımlanması

Sorenson (1962) okulda sosyal olmayan bir takım davranışların nedenlerini aşağıdaki şekilde sıralamıştır:

- Okul çalışmalarının öğrenciye çok zor gelmesinden,
- Okul çalışmalarının öğrenciye çok kolay gelmesinden,
- öğrencinin belirli,düzenli çalışma alışkanlık ve ilgilerinden,
- öğrencinin aşırı korunması ya da ailede bir takım uyuşmazlıkların var olmasından dolayı ortaya çıkabileceğini belirtmiştir.

Burton (1962)'a, göre iyi bir öğrenme disipsizliğin ve düzensizliğin munimum düzeyde olduğu bir ortamda gerçek-

leşir. Disiplini ve düzeni sağlarken de aşağıdaki hususlar gözönüne alınmalıdır:

- öğrenilecek materyal öğrencilerin gelişim düzeyleri ile ihtiyaç ve ilgileri doğrultusunda olmalıdır.

- Rutin işler ortadan kaldırılarak, çalışmalar hareketli bir şekle sokulmalıdır.

- İşbirliği ve birlikte çalışma alışkanlıkları pekiştirilerek geliştirilmelidir.

- Çalışmalarda daima arkadaşça ve formal olmayan fakat sistemli bir atmosfer hakim olmalıdır.

Başaran (1984)'a göre de bir eğitim yerinde eğitilenlerin disipline uyması isteniyorsa şunlar yapılmalıdır :

1. Disiplin kuralları anlaşılacak biçimde, önceden belirtilmelidir.

2. Disiplin kuralları,kararlı bir biçimde,kesiksiz olarak uygulanmalıdır.
3. Disiplin kuralları, yansız ve adil olmalıdır.
4. Disiplin kuralları, ussal ve demokratik olmalıdır.

Snelbecker (1974)'e,göre disiplin çerçevesinde öğrencinin sadece okul içindeki davranışları değil, okul dışındaki tüm davranışları da, okul tarafından etkilenmektedir.

Bir çocuğun evi ve yetiştiği çevre ne olursa olsun eğer ona, gerçekten,yeterince yardımcı ve destek olacak bir yetişkinden yoksun ise ahlaki değerleri kazanmada ve sosyalleşmede zorlanacaktır (Klausmeier ve Goodwin, 1975; s.385).

Çocuğun entellektüel düzeyi, çevresi ile ilişkilerini ortaya koyar. Sosyal ve duygusal gelişimi yaşadıklarıyla sınırlıdır. Doğal olark buda büyük ölçüde içinde yetiştiği kültürce belirlenir (Wolff,1986; s.15).

Evde aşırı denetim altında olan çocuklar, okul ortamında saldırgan ve çevredeki insanları tedirgin edici bir yapıya bürünüyorlar (Wolff, 1986; s.325).

Öğretmenlerin, psikolojiyi iyi bilmemeleri ve kullanmamaları, onların uygun olmayan sınıf aktivitelerine girişmelerine yol açacaktır. Bu durum da öğrencilerde uyum problemleri meydana getirecektir.Bir çok okul,haftalık olarak öğrencilerde görülen uyum problemlerinin analizi üzerinde çalışmalar tertiplemektedir. Bu çalışmaya okulda ilgili bütün kişiler katılmaktadır. (Öğrencinin öğretmeni, psikolojik danışmanı, okul hemşiresi, sosyal çalışmacı vb.) Burada öğrencinin, uyum problemini nasıl aşabileceği ve ona nasıl yardımcı olunacağı tartışılır. Bu çalışmada sözkonusu öğrenciye, nasıl yardım edileceği konusu tartışılırken, aynı zamanda öğrencinin, ilgili öğretmeni üzerinde odaklaşılır ve birtakım katkılarda bulunulur. Ayrıca uyum problemi olan öğrenciye, insan ilişkileri konusunda ayrıntılı bir biçimde aydınlatıcı bilgiler verilir. Sınıf içi ilişkileri nasıldır ve nasıl olmalıdır ? Ayrıca bireysel gelişimine paralel olarak, uyum sağlamasında yardımcı olabilecek ilişkiler kurması ve sürdürmesi konularında,öğrenciye kurslar düzenlenir. Uyum problemi olan bireyi, uygun bir sınıfa alarak onun , kendisini normal bir birey olarak algılaması sağlanır. Bu özel sınıfların "tembel sınıfı" olarak algılanması yönetici ve öğretmenlerin çabalarıyla önlenir (Jones ve Simpson,1962 s. 430-31).

Bireyin eğitimini, çağdaş yöntemlere göre ele almak, ona yaklaşımda daha değişik tutum ve davranışları benimsemek, kişiliğine yön vermede,yirmi birnci yüz yıl insanının başarı ve mutluluk şansını dikkatle gözönünde bulundurmak ve yeni imkanlara uyumunu sağlayıcı vasıflar kazandırmak zorundayız. (Yönetici Sem. Notl. 1987; s:15).

Bu nedenle bu araştırmada, öğrenci uyum çabalarından kaynaklanan birtakım eğitsel sorunların ele alınıp, değerlendirilmesi konularında, yeni bir bakış açısı oluşturması

ümidiyle, Lise öğrencilerin Uyum Durumları ve Disiplin Cezaları Arasındaki İlişki incelenmiştir.

Problem

Ülkemiz Eğitim öğretim Kurumlarında Disiplin kavramı yanlış anlaşılmakta ve uygulanmaya çalışılmaktadır. Disiplin, öğrencilerin dıştan denetim ile belli kurallar çerçevesi dahilinde davranışlar göstermelerini sağlama olarak algılan maktadır. öğretim merkezli sistemlerde, öğrencinin dıştan denetimi oldukça fazladır ve onun bir birey olarak ilgi, ihtiyaç ve çeşitli kişilik özellikleri ikinci plana atılmaktadır. Fakat ögrenci herşeyden önce bir bireydir,onun çeşitli ilgileri, ihtiyaçları ve kendine has davranış özellikleri vardır. Okullarımızdaki öğretmen ve yöneticilerin bu gerçegi kabullenmeleri gerekmektedir. Okul müfredat programları, öğretmen ve yöneticilerin öğrencileri dıştan denetim yerine, öğrencide bir iç denetimi geliştirebilecek nitelikte, kendilerini yeniden gözden geçirmelerine gereksinim vardır.

Ülkemizde yapılan araştırma sonuçları, okullarda halen uygulanmakta olan disiplin yöntemlerinin yanlışlığını ortaya koymuştur.

öğrenci davranışlarının okul içinde, birtakım adaletli ve demokratik kurallar çerçevesinde yönlendirilmesi, toplumsal yaşamın bir gereğidir. Fakat çoğu zaman bu yönlendirme, baskı ve zor metoduyla gerçekleştirilmektedir.

Baskı ve zor metoduyla okulda disiplini sağlama, öğrencilerde birtakım olumsuzlukların doğmasına neden olmaktadır. Bu durum öğrencinin normal bir gelişim göstermesine elverişli değildir. Okullarımızda displini sağlama öğrencilerin, sadece dıştan görülen davranışları açısından ele alınarak,ceza uygulama şeklinde anlaşılmaktadır. Oysa davranışçı psikoloji bulgularına göre, ceza ile istenmeyen davranışın ortadan kaldırılmadığı belirtilmiştir.

Okullarda, disipline aykırı davranış gösteren öğrencinin, bir uyum probleminin olabileceği düşünülmemektedir.

Baymur (1983)'a göre, bireyin davranışlarının kavranması onun, daha iyi anlaşılmasını sağlar.

Öğrenciyi, disipline aykırı davranışa iten nedenlerin incelenmesi ve davranışın altında yatan faktörlerin ortaya konması ile öğrenciye daha çok yardımcı olunacağı bilinmektedir. Okullarımızda disipline aykırı davranışta bulunan öğrencilere yapılacak ilk işlem, disiplin kurallarının işletilip, cezanın verilmesi yerine,onların uyumlarını kolaylaştırıcı ve uyum çabalarında onlara yardımcı olacak bir takım önlemlerin alınması yönünde olmalıdır. Fakat ülkemizde henüz bu tür eğitim anlayışına geçiş konusunda, birtakım sıkıntılar mevcuttur.

Bütün bu nedenlerden dolayı, Lise öğrencilerinin Uyum Durumları ve Disiplin Cezaları Arasındaki İlişki'nin incelenmesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, lise öğrencilerinin uyum durumları ve disiplin cezaları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır .

Alt Amaçlar

1- Disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin kişisel uyumları ile Disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin kişisel uyumları arasında anlamlı bir fark var mıdır ?
2- Disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin Sosyal uyumları ile Disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerin Sosyal uyumları arasında anlamlı bir fark var mıdır ?
3- Disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin Genel uyumları ile Disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin Genel Uyumları arasında anlamlı bir fark var mıdır ?

Sayıltılar

1- Araştırmada, örneklem olarak seçilen liselerin, ADANA il merkezi Evrenini temsil ettikleri varsayılmıştır.
2- Bu araştırmada kullanılan "Hacettepe Kişilik Envanteri"ni tüm öğrencilerin içtenlikle ve objektif olarak cevaplandırdıkları varsayılmıştır.

Sınırlıklar

1- Araştırma bulgularının genellenebilirliği, Adana İl Merkezindeki Eğitim Öğretim Kurumlarının lise kısımlarıyla sınırlıdır.

Tanımlar

Uyum: Bireyin hem kendisi hem de çevresi ile iyi ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürebilme derecesidir. Uyum göreceli bir kavramdır (özgüven, 1992; s.8).

Uyumsuzluk : Yaşama Durumlarına karşı yapılan uygunsuz ve verimsiz tepkiler.Doyurucu olmayan davranış. Bozuk ruh sağlığı durumu (Sorenson,1962:s.579).

Eğitimde disiplin : Eğitilene hangi davranışın yapılması gerektiğini öğretmek,eğitilenin bu davranışı yapıp yapmadığını denetlemek,beklenenden iyi yaptığında onu ödüllendirmek beklenenden kötü yaptığında da ceza vermek (Başaran, 1984; s.216).

Ceza: İstenmeyen davranışı ortadan kaldırmak için bireye verilen hoş olmayan uyarıcı (Cüceloğlu, 1991; s.578).

Ödül : Doyum duygusu uyandıran ya da verildiği zaman bir davranışın, ortaya çıkma olasılığını artıran uyarıcı (Cüceloğlu, 1991: s.583) .

Kısaltmalar

H.K.E.: Hacettepe Kişilik Envanteri.
Yön.Sem.Notl.: Yönetici Seminer Notları.

Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Toplumda meydana gelen hızlı değişmeler, bireylerde birtakım uyum problemlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.Başkalarının mutluluğunu etkiler yönde olan, toplumun moral standartlarının, birey tarafından içselleştirilmesi , bireyde belli değerlerin yerleşmesine neden olur. Okulda, değerlerle ilgili yaşantıların,çocuğun gelişim düzeyine göre tartışılması,bunların aklın süzgeçinden geçirilmesi gerekmektedir.Değerlerin şartlanmaya ya da toplumun aktarımına bağlı olmaktan çok akılcı değerlere dönüştürülerek özümsenmesi, bireye moral otonomi kazandıracaktır (Kılıççı, 1989; s.96).

Okullarımızda tek doğru seçim olarak bireylere aktarılmaya çalışılan bir takım değerler, inanç ve ön yargılar, sınıflarda farklı tutum ve görüşlerde olan öğrencilerde bir takım olumsuzluklar meydana getirmektedir. Okullarımızda uygulanmakta olan klasik eğitim modeli yerine, humanistik bir eğitim modeli ve demokratik sınıf ortamları yaratmak, öğrencilerde meydana gelebilecek olumsuzlukları en aza indirecek bir sistem olarak kabul edilebilir.İşte bu ihtiyaç ülkemizde, önemli bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.Disiplin olaylarının artması, yukarıda bahsedilen eğitim ortamının sağlanmasının gereğini ortaya koymaktadır. Eğitim programlarının öğreci merkezli olmasının gereği, öğretmen ve yöneticilerin, kendini kabul, kendine güven ve kendine saygı gibi olumlu benlik tutumlarını geliştirici nitelikte davranmalarının gereğini vurgulama ihtiyacından dolayı, böyle bir araştırmaya gerek duyulmuştur.

Tan (1986)'a göre, klasik okul sistemi içinde yer alan Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri çareseldir. Bu anlayışta, problem ortaya çıktıktan sonra ve çözümsüz hale geldikten sonra müdehale etme sözkonusudur. Buna karşın önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinde ise problemi önceden tespit edip,ortaya çıkarıcı etmenlerin ortadan kaldırılmasına yönelik girişimler esaslanır.

Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma anlayışının okullarımızda bir an önce hayata geçirilmesinin gerekliliğini vurgulama ihtiyacından dolayı Disiplin Cezaları ve öğrenci uyum durumları üzerine bir araştırmaya gerek duyulmuştur.

Araştırma Probleminin ,günlük hayatta Ana-Babaların ve Eğitim öğretimin her kademesinde görev yapan bireylerin karşılaşabilecekleri bir problem olması, araştırmanın önemini artırmaktadır.

BÖLÜM II

İlgili Yayınlar

Bu bölümde yurt içinde ve yurt dışında disiplin ve uyumla ilgili veya her ikisini de birlikte içeren bazı araştırmalar verilmiştir.

Türkiyede Yapılan Araştırmalar:

Eripek (1980), tarafından Ankara ili merkezinde bulunan ortaöğretim kurumlarında disiplin uygulamaları ve bu uygulamaların öğrencilerin uyum sorunları yönünden değerlendirilmesini içeren bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada , okullardaki öğrencilerin disipline aykırı davranışta bulunma durumları,öğrencilerin cinsiyet, sınıf seviyesi, yaş ve sınıf geçme,okulların bulunduğu çevrenin sosyo - ekonomik düzeyi, öğrenci sayısı,türü ve eğitim durumlarına göre farklılık gösterdiği, okullardaki disiplin anlayışının biçimci disiplin anlayışına göre yürütüldüğünü, disipline aykırı bulunan davranışların genellikle gençlik döneminin uyum sorunlarından kaynaklanan tipik davranışları yansıttığını,okullardaki disiplin kurullarının disipline aykırı davranışların incelenmesi ve ortadan kaldırılmasına ilişkin yeterli etkinlikte bulunmadıkları, Rehberlik Servisleriyle koordinasyonlarının olmadığı sonuçlarına varılmıştır.

Şenses(1990), Tokat ili merkez ilçe ortadereceli okul öğrencilerinin disipline aykırı davranışlarda bulunma nedenlerini araştırmışır.Araştırma bulgularına göre,anne babanın öğrenci üzerinde aşırı baskısı,ilgisizliği,sevgi göstermemesi, kardeşler arasında ayrım yapması ,çocuklarına sık sık dayak atması, cezalandırması, çocuklarında disiplin yerine disiplinsizlik yarattığını ortaya koymuştur.Aynı durumun okul için de geçerli olduğu vurgulanmıştır.

Ersoy (1989), İki farklı sosyo - ekonomik düzeydeki ana babaların çocuklarına uyguladıkları disiplin yöntemlerinin ,

çocukların algılayış sekliyle karşılaştırılması, konulu bir arastırma yapmış ve çocukların beğenilen davranışlarına anne babaların genellikle sevgi gösterme tepkisini verdikleri ancak her iki sosyo ekonomik düzeyde de annelerin babalara göre daha çok sevgi göstergesi olarak algılandığı yine annelerin sevgi göstermeyi daha çok erkek çocuklarında kullandıkları sonucu elde edilmistir. Çocukların ise ana babaların kullandıkları bu tepkiler karşısında, genellikle kendileriyle ilgili olumlu duygular hissettikleri ortaya çıkmıştır.

Uysal(1991), orta öğretim kurumlarında disiplin yönetmeliği hükümlerine göre,disiplin uygulamalarının değerlendirilmesi konulu bir arastırma yaparak,disiplin olaylarının nedenlerini söyle sıralamıştır.öğretmenlerin öğrencilere adaletsiz davranması, hosgörülü olmaması,sınıfta aşırı iteat istemesi. Disiplin olaylarının nedenleri olarak ön plana çıkmaktadır. öğretmenlerin sevgi,saygı,işbirliğine dayalı iletişim kurma yönünde fazla çaba göstermemeleri,öğrencilerden tüm kurallara uymalarını beklemeleri, sorunların çözümünü genellikle disiplin kurullarında aradıkları,disiplin yönetmeliğinin katı,sert ve adaletsiz olduğu vurgulanarak, disiplin uygulamalarında ergenlik psikolojisine,olayların nedeni ve sonucu gibi konulara yeterince önem verilmediği bulguları elde edilmistir.

Çetin (1989), Orta öğretim kurumları öğrenci disiplin yönetmeliğinin eğitsel açıdan değerlendirilmesi konusunda bir arastırma yaparak,yönetmeliğin biçimci disiplin anlayışı içinde olduğu ve yasaklayıcı özellikler taşıdığını, ceza aşaması üzerinde çok durulduğunu fakat cezadan sonra nelerin yapılması gerektiğinin belirtilmemiş olduğunu,bununda bir çelişki olduğunu, yönetmeliğin adil olmadığını ,subjektif ve bazı cezalara itiraz hakkının olmamasının, hukuk devletiyle ters düştüğü bulgularını ortaya koyarak, değerlendirmistir. Disiplin yönetmeliğinın tekrar gözden geçirilerek, yeniden biçimlendirilmesinin gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Kızıltan (1984), Üniversite öğrencilerinin kisisel ve sosyal uyum düzeylerini etkileyen faktörleri incelemistir.

Yaptığı araştırmadan elde ettiği bulgular; Erkek öğrencilerin kız öğrencilerden, ailesi yanında ya da arkadaşlarıyla birlikte kalanların, yurtlarda kalanlardan ,büyük şehirde yetişen öğrencilerin, taşralı gençlerden, uyum düzeylerinin daha iyi olduğunu, ayrıca akademik başarının, istenilen bölümde olmanın,mesleki geleceğinden umutlu olmanın, olumlu aile disiplin anlayışının, iyi ana baba ilişkilerinin, ekonomik durumun iyiliğinin, dini inancın güçlülüğünün ve spor yapmanın daha iyi bir uyum düzeyine sahip olmada etkin faktörler olduğunu ortaya koymuştur. Fiziksel yapıyı algılamanın ve sağlık durumlarının uyum düzeyi üzerinde etkili olduğu bu araştırmayla ortaya konmuştur.

Kılıççı (1981) araştırmasında üniversite öğrencilerinin kendini kabullerini etkileyen bazı değişkenleri incelemiştir. Araştırma kapsamına alınan 480 öğrencinin % 83'ünün kusursuz olma, % 70'inin başkalarını memnun etme çabası içinde oldukları,% 63'ünün çabuk öfkelendiğini ve utangaç olduklarını, % 62'sinin kendi kişiliklerindeki tutarsızlıklara katlanamadıkları, % 50'sinin kendi başarılarını yetenek ve gayretlerinden çok şansa bağladıkları,% 46'sının alıngan oldukları, % 45'ının kendileri ile ilgili önemli kararları vermede güçlük çektikleri ortaya çıkmıştır.

Sarı(1992), araştırmasında, lise son sınıf öğrencilerinin uyumlarını bazı faktörlere göre incelemiş ve öğretim programı, cinsiyet, ailenin ekonomik durumu, anne ve babanın çalışıyor olması, kardeş sayısı ve kaçıncı kardeş olduğu gibi değişkenlerin, bireylerin uyum düzeyleri üzerinde etkili olduğu sonucunu elde etmiştir.

Gözütok (1993), öğretmen adayları ve öğretmenlerin bedensel cezaya ilişkin tutumları ve okullarda bedensel ceza uygulamalarını belirlemeye çalıştığı araştırmasında, öğretmenlere uygulanan tutum ölçeğinden 100 üzerinden 64(orta)puan elde edilmiştir.Anket sorularına verilen cevapta öğretmenlerin en çok % 57 .55 'inin tokat atmayı, 10.41'inin çok şiddetli dövme ve % 7.71'inin başını duvara veya sıraya vurma

olarak bildirmişlerdir. öğretmenlerin cezalandırma biçimlerini belirlemek üzere uygulanan ankette öğrenciler en çok "hakaret ve küfür" (f=126) ile en az "yere çöküp kalkma cezası verir " (f=11) olarak cevaplamışlardır.öğretmenlerin bedensel cezalandırma sıklığı ençok hergün (% 9.22),en az ayda bir (% 14.93) olarak bildirmişlerdir. Bedensel cezanın kime uygulandığı sorusuna öğrenciler en az (%17.61) ile "ben" ve (% 15.10) ile "tüm sınıf" olarak cevap verirken, en çok (% 53.18) ile "tanımadığım biri" cevabını vermişlerdir. öğrenciler bedensel ceza uygulayan öğretmeni (%8.72) oranında mesleğinde yetersiz olarak değerlendirirken (%31.04) oranında özel yaşamında sorunlu olarak değerlendirmişlerdir. öğrencilerin büyük bir bölümü dayak olayında öğretmeni haksız olarak görmektedir.Genç öğretmenlerin bedensel cezaya karşı tutumları kıdemli öğretmenlerinkine oranla .05 düzeyinde genç öğretmenlerin aleyhine çıkmıştır. Üst sosyo ekonomik düzey okullardaki öğretmenlerin tutum puanları diğer öğretmenlere oranla daha olumlu çıkmıştır.İlk, orta ve lise öğretmenleri arasında tutum puanı ortaokul öğretmenlerinin lehine çıkmıştır. Ayrıca öğretim alanlarına, cinsiyetlerine,evli ya da bekar olmalarına,kardeş sayısına, çocuk sahibi olup olmama durumuna göre bedensel ceza konusunda öğretmen tutumlarının farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar:

Petterson (1961)ana baba tutumları ile çocuktaki davranış problemleri arasındaki ilişkiyi araştırarak çocuklarda uyumsuz eğilimlerin oluşmasında ve şekillenmesinde, babaların tutumlarınında annelerinki kadar etkili olduğunu, uyum problemi olan çocukların anne ve babalarının da daha az uyumlu, daha az sosyal ve daha az demokratik olduklarını ortaya koymuştur.Problemli gruptaki çocuklar arasındaki kişilik problemlerinin, anne tutumlarından bağımsız bulunmasına rağmen otoriter tutumlar babanın ilgisizliği ile bağlantılı çıkmıştır. Annedeki genel uyumsuzluk ve babadaki açık tolerans ile etkisiz disiplin ve çocuktaki iletişim problemleri arasındaki ilişki ortaya çıkartılmıştır.

Mayers ve Arkadaşları (1987), tarafından lise ve üniversite öğrencilerinde Aile Yapısının Akademik Başarı ve Disipline Aykırı Davranışlar Üzerindeki Etkileri incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin akademik başarıları ve disipline aykırı davranışta bulunmalarının aile yapılarından etkilendiği saptanmıştır.Bu nedenle ailelerin sosyalizasyonuna önem verilmesi ve ailelerin bu yönde desteklenmesi gerektiği sonucunu ortaya koymuşlardır.

Hoffman (1970),suça karşı koyma,suçluluk duyguları,ahlaki yargının dış etmenlerden bağımsızlığı ve itirafa eğilim konularında hangi yöntemlerin daha etkili olduğnu araştırma bulgularına dayalı olarak değerlendirmesini yapmış ve bu doğrultuda ; sık uygulanan fiziksel ceza ile ahlak gelişimi arasındaki ilişkinin olumsuz olduğunu, Sevgiden yoksun bırakma ile ahlak gelişimi göstergeleri arasındaki ilişkinin tutarsız olduğunu, Açıklama ve şevkatin ileri düzeyde gelişmiş ahlak ile olumlu bir şekilde ilişkili olduğu bulgularını ortaya koymuştur (akt. Çileli, 1986 ; s.110).

Finney (1961) yaptığı araştırmada çevredeki yetişkinler ya da ebeveynleri tarafından sert tepki ile karşılaşılan, yetiştirilmesinde katı tutum ve kurallarla karşılanan çocuklarda bu durumun gizli düşmanlığa neden olduğunu ortaya koymuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu araştırma lise öğrencilerinin uyum durumları ile disiplin cezaları arasındaki ilişkiyi saptamayı amaçlamaktadır. Araştırma,genel özellikleri nedeniyle, durum saptamaya yönelik olan betimsel bir çalışma niteliği taşımaktadır.

Bu bölümde, araştırmanın evreni ve örneklemi,veri toplama araçları,aracın tanıtımı ve uygulanması,geçerlik ve güvenirlik çalışması, verilerin toplanması, çözümü ve kullanılan istatistiksel yöntemler sunulmuştur.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini,1994-95 Eğitim öğretim yılında Adana il merkezinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığana bağlı orta öğretim kurumlarının Lise kısımları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Yüreğir Atatürk Lisesi, Sunar Nuri Çomu Lisesi ile Seyhan Merkez ilçede ise Baraj lisesi ile Borsa lisesinde okuyan öğrencilerden 1994-95 eğitim öğretim yılında ve daha önceki yıllarda disiplin cezası almış olan öğrencilerin tümü ile bunların sayısı oranında, rastlantısal olarak seçilen disiplin cezası almamış olan öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmanın kapsamına alınan dört liseden disiplin cezası almış olan toplam 30 öğrenci okul disiplin kayıtları esas alınarak seçilmiştir. Bu öğrencilerin oranında disiplin cezası almamış olan 30 öğrenci rastlantısal yöntemle seçilerek araştırma örneklemine toplam 60 öğrenci alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Hacettepe Kişilik Envanteri

Hacettepe Kişilik Envanteri özgüven tarafından geliştirilmiş ve yapılan çalışmalar sonucunda 1978 yılında kullanıma sunulmuştur. 1982 yılında revizyondan geçirilerek bugünkü şeklini almıştır.

Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE), alt ölçeklerin seçimi, alt ölçeklere uygun maddelerin seçimi, anahtar hazıtlama, bireysel puanları yorumlayabilmek için ulusal normlar geliştirebilme, envanterin uygulanması, puanlanması ve sonuçların yorumlanması ,amprik bir yaklaşımla psikometrik yöntemler kullanılarak ülkemizde geliştirilen ilk kişilik envanteridir.

İlk deneme formu ve özellikle,ilk revizyonun yapıldığı 1978 yılından sonra envanterin "niteliği" konusunda yeterli teknik bilgi elde etmek için çok çeşitli ve çok sayıda araştırma yapılmıştır.

Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE), genelde bireylerin kişilik özellikleri,kişisel ve sosyal uyum düzeyleri hakkında bilgi toplamayı gerektiren her durumda kullanılabilir. Hacettepe Kişilik Envanterinin ölçtüğü alt ölçeklerle ilgili her türlü tez ve araştırmalarda kullanılabilir niteliktedir.

Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE),bireylerin " kişisel" ve " sosyal " uyum düzeylerini ölçme amacı ile geliştirilmiştir. "Kişisel Uyum " için beş ve " Sosyal Uyum " için de beş alt ölçek olmak üzere on alt ölçek seçilmiş 1976 yılında ilk "Deneme Formu" hazırlanmıştır.İlk deneme uygulamalarından sonra elde edilen puanlar üzerinde, sistematik ve ampirik bir test geliştirme süreci içinde gerekli olan tüm psikometrik analizler,güvenirlik ve geçerlik çalışmaları yapılmış, elde edilen verilere göre "Deneme Formu " revizyondan geçirilerek, 1978 yılında kullanıma sunulmuştur. İlk revizyon sırasında alt ölçeklerden ikisi çıkartılarak edilerek, Hacettepe

Kişilik Envanterinin halen kullanılan sekiz alt ölçeği belirlenmiştir.

Bu ölçekler aşağıda verilmiştir.

Kişisel Uyum (KU)
- (1) Kendini Gerçekleştirme (KG)
- (2) Duygusal Kararlılık (DK)
- (3) Nevrotik Eğilimler (NE)
- (4) Psikotik Belirtiler (PB)

Sosyal Uyum (SU)
- (1) Aile İlişkileri (Aİ)
- (2) Sosyal İlişkiler (Sİ)
- (3) Sosyal Normlar (SN)
- (4) Antisosyal Eğilimler (AE)

Genel Uyum (GU) = KU + SU

Puanların yönü

Hacettepe Kişilik Envanterinde ,"Yüksek Puanlar", sağlıklı veya uyumlu olusu,"Düşük Puanlar" ise uyumsuz olusu işaret etmektedir. Envarterdeki puanların yönünün bu şekilde düzenlenmesi,envanterin yaygın olarak, normal kişilere uygulanacağı,toplumda yaygın olarak kullanılan başarı ve yetenek testlerinde puan yükselişinin pozitif, düşmesinin ise negatif olarak değerlendirildiği;puanların yönünün bu ölçülere palalel bir düzen içinde olmasının,envanteri uyguluyan kişinin sonucu anlatması ve envanter alanın da kendi puanını anlamasını kolaylaştıracağı ve genelde Hacettepe Kişilik Envanteri alt ölçeklerine ilişkin puanların yorumlanmasında kolaylıklar ve pratik yararlar saglayacağı düşüncesine dayanmaktadır.Puanın yükselmesi uyumluluğu ve düşmesi uyumsuzluğu gösterecek şekilde basit bir düzenleme geliştirilmiştir.

HKE'nin Takım ve Alt Ölçeklerinin Açıklanması:

Hacettepe Kişilik Envanteri orjinal olarak 1976 yılında tek bir takım halinde hazırlanmıştır.Daha sonra 1985 yılında bir de " kısa form " Takım B gerçekleştirilmiştir. HKE Takım A ile ılgili bilgiler aşağıda kısaca özetlenmiştir.

HKE Takım A:

" HKE Takım A ",1976 yılında hazırlanmış olan " HKE Deneme Takımı " nın Geliştirilmesi ve 1978 yılında Revizyondan geçirilmesi ile elde edilmiştir. HKE Takım A 1982 yılında ikinci Revizyon'dan geçirilmiş ve bugünkü şeklini almıştır. Takım A " Kişisel uyum " için dört ve " Sosyal Uyum " içinde dört olmak üzere sekiz alt ölçekten oluşmuştur.Alt ölçeklerin her birinde 20'şer madde vardır.Sekiz madde de Geçerlik (G) puanı için kullanılmıştır.Evnanter toplam 168 maddeden oluşmaktadır. HKE Takım A, üç toplam, sekiz alt ölçek ve iki geçerlik puanı olmak üzere 13 puan vermektedir.

Alt Ölçeklerin Açıklanması

" Kişisel " ve " Sosyal Uyum "u oluşturan ve ölçme aracının kapsamına dahil edilen sekiz alt ölçeğe ilişkin açıklamalar aşağıda verilmiştir.

Kişisel Uyum Alt Ölçekleri

1.Kendini Gerçekleştirme (KG)

Kendini Gerçekleştirme puanı,Kendini Gerçekleştiren kişinin davranış özelliklerinden kendine güvenme, kendi yeteneklerinin farkında olma,kendi kendine kararlar verebilme, doğru bildiğini söyleyebilme kabul edildiği ve bir işe yaradığı duygusu içinde olma, gibi niteliklerle ilişkilidir. Puanın yüksek ya da düşük olması,bireyin bu nitelikteki davranışlarını değerlendirme olanağı sağlamaktadır.

2.Duygusal Kararlılık (DK)

Duygusal Kararlılık puanının yüksek oluşu,bireyin dugusal yönden kararlı oluşunu belirtir.Duygusal kararlılık puanı yüksek olan bireyler,genellikle kendine güvenen, az üzülen, alıngan olmama özellikleri gösteren kişilerdir.Çoğu kez sakin ve huzurlu bireyler izlenimi verir.

Başkalarından pek az tavsiye ister. Kendi kararlarını kendi verme eğilimindedirler.Ortaya çıkan yeni ve yabancı durumlardan çekinmezler Acil durumlarda etkili davranışlar gösterirler.

Puanı düşük olan kişiler,genellikle gergin ve kaygılı olurlar.Sıkıntılı durumlarda gözyaşlarını tutamazlar. Karşılaştıkları yeni durumlarda ise ya korkak ve çekingen,ya da aşırı düzeyde atak ve kavgacı olabilirler.

3.Nevrotik Eğilimler (NE)

Nevrotik belirtileri olan kişiler,kronik yorgunluk, baş ağrısı uyuyamama,görme güçlükleri,istahsızlık vb.gibi çeşitli psikosomatik belirtilerin birinden ya da bir kaçından şikayetcidirler. Nevrotik kişiler, duygusal çatışmalarını genellikle fiziksel yollardan ifade etmektedirler.Ayrıca,nevrotik eğilimler benliğini olduğu gibi kabul edememe,mükemmiliyetçi olma, eleştiriye açık olmama gibi davranışları da içerir. Nevrotik eğilimler puanının yüksek bulunması, bu tür belirtilerin azlığını,düşük olması ise çokluğunu gösterir.

4.Psikotik Belirtiler (PB)

Psikotik Belirtiler puanı düşük olan bireylerde, insanlardan uzaklaşma ve yalnız kalmayı yeğleme eğilimi, dikkati bir noktada toplama güçlüğü ve hayal kurma eğilimi gözlenir. Bu bireyler, alıngan ve aşırı duygusaldırlar. Kendilerine yönelik düşünceleri fazladır.

Psikotik Belirtiler puanı yüksek olguğu,normal bir uyum tarzında ise birey, belirli ölçüler içinde,hayal dünyasından bagımsız olarak yaşamı sürdürürler.

Sosyal Uyum Alt Ölçekleri

1.Aile İlişkileri (Aİ)

Bu alt ölçekten elde edilen puanlar,bireyin ailesi ile olan ilişkilerini yansıtır. Puanın yüksek bulunması, kişinin anne-baba ve kardeşleri ile dosça ve sağlıklı ilişkiler içinde olduğunu ailesini sevdiğini, ailesi tarafından sevildiğini gösterir.

Bu tür bireyler, aile üyelerini normal ölçüler içinde, kendilerinden isteklerde bulunan,ancak belli düzeyde bağımsız olma hakkını onlara tanıyan kişiler olarak görülür.Zamanlarının çoğunu aileleri ile evde geçirirler ve birlikte etkinlik gösterir.

Aile ilişkileri puanının düşük bulunması ise bireyin ailesi ile olan ilişkilerinde,karışıklık ve uyumsuzluk olduğuna işaret eder.

Genellikle ana-babası ve kardeşleri ile problemleri olan bireyler,aile üyelerini çok otoriter bulurlar. Onların kendilerinden çok şey beklediklerini düşünürler. Çok zorunlu durumlar dışında evde olmaktan kaçınırlar, evden kaçma isteklerini sık sık ifade ederler.

2.Sosyal İlişkiler (Sİ)

Sosyal ilişkiler puanı, bireyin diğer insanlarla olan ilişkilerinin niteliğini belirtir.Puanın yüksek oluşu,sosyal olgunluk yönünden bireyin uyumlu ve sosyal becerilerinin yüksek düzeyde olduğuna işaret eder.Bu kişiler arkadaşları ve diğer yetişkin gruplar içinde mutlu ve rahat bir görünüm verirler. Konuşmaktan hoşlanırlar ve başkalarının söyledik-

lerine ilgi gösterirler. Başkalarını sever ve başkaları tarafından sevilir. Topluluk içinde esnek bir tutum benimserler, kabul gören davranışlar sergilerler. Kendilerini sosyal durumlarda uygun sekilde idare etmesini bilirler.

Sosyal ilişkiler puanı düşük olması ise bireyin sosyal beceriler ve sosyalleşme bakımından durgun olduğu anlamına gelir. Bu kişiler, arkadaş ve yetişkin grupları içerisinde iken, kendilerini mutlu ve rahat hissetmezler. Konuşmaktan ve başkaları ile birarada olmaktan hoşlanmazlar.Dışarıdan gelen sosyal uyarıcılara tepki göstermede isteksiz hareket ederler ya da hiç tepki göstemezler.

3.Sosyal Normlar (SN)

Sosyal normlar puanı,uyulması zorunlu yasal durumlara olduğu kadar, dikkate alınması gereken sosyal kural ve toplum değerlerine ve başkalarının haklarına saygılı olma, bunun yanısıra kendi istek ve gereksinimlerini de toplumla uzlaşarak, belli ölçülerde bağımsız olarak karşılama gibi davranışları ölçer.

Sosyal normlar puanının yüksek olması, bireyin başkalarının haklarını anlayışla karşıladığı , kişisel isteklerini grubun gereksinmelerine göre erteleyebileceğini gösterir.Bu kişiler toplumda neyin yanlış neyin doğru olarak kabul edildiğinin bilincindedirler.

4.Antisosyal Eğilimler (AE)

Antisosyal eğilimler puanının düşük olması, bireyin antisosyal eğilimlere sahip olduğunu gösterir. Antisosyal eğilimleri olan kişier, genellikle sert, öfke dolu, kavgacı, incitme isteği duyan,zor kullanmaya eğilimli, öç alma duyguları içinde olan, saygısız bireylerdir. Eşyalara, özellikle başkalarının eşyalarına zarar vermekten, bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşen davranışlarda bulunmaktan hoşlanırlar ve bu şekilde kişisel doyum sağlamaya çalışırlar.

Antisosyal eğilimler puanının yüksek olması,bireyin belli ölçüler içinde bu tür eğilimleri olmadığına işaret eder.

Süre

Hacettepe Kişilik Envanterinin uygulanması için belirli bir zaman sınırlaması yoktur. Süre, deneklerin öğrenim düzeyleri ve okuma hızlarına göre değişmektedir. Normal olarak, envanterin cevaplanması 35-40 dk.içinde bitirilmektedir. Az bir olasılık olmakla birlikte , bazı hallerde bu sürenin arttığı görülebilir.Envanterin tüm maddelerinin rahatlıkla cevaplandırılmasına izin verilmelidir.

HKE'nin Güvenirliği

HKE'nin, Envanterin Tekrarı Güvenirliği: Güvenirlik bir ölçme aracının ölçme sonuçlarındaki kararlılık derecesidir. Hacettepe Kişilik Envanteri üzerinde, Özgüven (1976-82) tarafından,çeşitli gruplar üzerinde envanterin aralıklı tekrarı yöntemi ile yapılan güvenilirlik çalışmalarının genel sonuçları olarak, alt ölçeklere ilişkin güvenirlik katsayıları " Standart Normlar " alt ölçeğinde en düşük 0.58 ve " Genel Uyum " puanının en yüksek, 0.92 olmak üzere, ortalama güvenirlik 0.82 olarak bulunmuştur.Genellikle,kişisel uyum alt ölçeklerine göre biraz daha yüksektir.

Kızıltan (1982) tarafından, üniversite öğrencilerinden oluşan 56 kişilik bir grup üzerinde,iki hafta ara ile envanterin tekrarı yöntemi ile elde edilen HKE güvenirlik katsayıları aşağıda verilmistir.

Kişisel Uyum (KU) = .93		Sosyal Uyum (SU) = .84	
K.Gerçekleştirme	(KG) .80	Aile İlişkileri	(Aİ) .84
Duygusal Kararlılık	(DK) .81	Sosyal İlişkiler	(Sİ) .83
Nevrotik Eğilimler	(NE) .93	Sosyal Normlar	(SN) .71
Psikotik Belirtiler	(PB) .86	Antisosyal Normlar	(AN) .79
Genel Uyum (GU) = .92			

Test Sonuçlarının Analizine İlişkin Güvenirlik Katsayıları Çeşitli güvenirlik çalışmalarından elde edilen sonuçlar minimum güvenirlik katsayılarının Genel Uyum puanı için . 90'nın, KU ve SU toplam puanları için .80'in üstünde olduğunu göstermektedir.Alt ölçeklerin minimum güvenirlikleri ise biraz daha düşüktür.

HKE puanları üzerinde Diskriminant analizi yapan özden (1981) HKE'nin alt ölçeklerinin "ayırt edici" olduğu, envanterden elde edilen "geçerlik puanının güçlü ve testin güvenilir olduğu,envanterin hazırlanması aşamasında düzenlendiği şeklinde cinsiyet değişkeninin puanları etkilemediği" sonucuna varmıştır.

HKE'nin Geçerlik Çalışmaları

özveren ve İslam (1983) tarafından benlik tasarımı Envanteri ölçüt alınarak yapılan bir benzer ölçekler geçerliği çalışmasında da HKE ve Benlik tasarımı puanları arasında aşağıda verilen korelasyonlar elde edilmiştir.

HKE ölçekleri		(BT) ile (HKE) benzer ölçekler geçerliliği
GENEL UYUM	(GU)	.77
KISISEL UYUM	(KU)	.75
SOSYAL UYUM	(SU)	.69
Kendini Gerçekleştirme	(KG)	.79
Duygusal Kararlılık	(DK)	.66
Nevrotik Eğilimler	(NE)	.47
Psikotik Belirtiler	(PB)	.62
Aile İliskileri	(Aİ)	.66
Sosyal İlişkiler	(Sİ)	.72
Standart Normlar	(SN)	.67
Antisosyal Eğilimler	(AE)	.48

MMPI ölçüt Olarak Alındığında HKE'nin Benzer ölçekler Geçerliliği özgüven ve Yıldırım (1988) Hacettepe Kisilik Envanteri'nin Kisisel Uyum,Sosyal Uyum ve Genel Uyum toplam puanları sıra ile,MMPI'ın Şizofreni puanı arasında .74 , .77 ve .80 psikasteni ile .65,Paranoya puanı ile .60, Hipokondri puanı ile .53 ve Sosyal içe Dönüklük puanı ile .50 olmak üzere,.50 ile .80 arasında değişen negatif korelasyon bulunmustur.

HKE ile SCL - 90 - R benzer ölçekler geçerliği:

Kliniklerde kullanılan diğer bir araç olarak, HKE ile "Ruhsal Belirti Tarama Listesi" (SCL-90-R) ile yapılan bir diğer benzer ölçekler geçerliği çalışmasında (özgüven ve Gürel 1988) farklı alt ölçek ve toplam puanlara ilişkin korelasyonlar-0.20 ile -0.40 arasın da değişmiştir. SCL-90-R ölçeklerinden "Somatizasyon" puanı ile HKE'nin KG,DK ve Aİ puanları,"Obsesyon" ile HKE'nin PB ve Aİ puanları, "Kişiler-arası Duyarlık" ile HKE'nin GU,NE ve Sİ puanları,"Depresyon" ile HKE'nin PB ve Aİ Puan ları,"Öfke-Düşmanlık" ile HKE'nin KG,DK,Sİ ve KU puanları, "Fobik-Anksiyete" ile HKE'nin GU ve KU toplam puanları, "Psikotisizm" ile HKE'nin GU,KU,DK ve Sİ puanları, "Ek skala" ile HKE' nin KU ile SN puanları ve " Genel Semptom Endeksi" ile KU ile SN puanları arasında manidar korelasyonlar bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada Adana il Merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Yüreğir Atatürk Lisesi, Sunar Nuri Çomu Lisesi ile Seyhan Merkez ilçede ise Baraj Lisesi ile Borsa Lisesinde okuyan öğrencilerden 1994-95 eğitim öğretim yılında ve daha önce disiplin cezası almış olan öğrencilerin tümü ile bunların sayısı oranında rastlantısal olarak seçilen disiplin cezası almamış olan öğrenciler üzerinde çalışılmıştır.

Disiplin cezası almış olan öğrencilerin tesbiti Okul Disiplin Kurulu Defterleri ve tutanakları ile öğrenci kişisel (ruhsal) dosyalarının incelenmesi yoluyla elde edilmiştir. Displin cezası almamış olan grup ise öğrenci yoklama listelerinden random olarak seçilen öğrencilerden oluşturulmuştur.

Örneklem grubuna alınan bu öğrencilere Hacettepe Kişilik Envanteri Grup halinde uygulanmıştır. Araştırmacı Hacettepe Kişilik Envanterinin nasıl doldurulacağı hakındaki yönergeyi kısaca öğrencilere anlattıktan sonra, öğrencilerin uygulamaya ilişkin sorularını cevaplandırmıştır.

Bütün bu uygulamalar ilgili makamlardan gerekli izinlerin alınmasından sonra araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Okullardaki uygulamalar bittikten sonra araçtan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesi işlemine geçilmiştir.

Verilerin Çözümü ve Kullanılan İstatiksel Teknikler

Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen ham puanlar üzerinde; ortalamalar, standart sapmalar, ortalamalar arası farklar hesaplanmış ve bu farkların anlamlandırılması t testi analiz tekniğine göre ve .05 önem derecesi esas alınarak yapılmıştır.

Verilerin analizi Macintosch - Stat Wiev 533 + TM paket programı ile yapılmıştır.

BÖLUM IV

BULGULAR

Bu bölümde örnekleme alınan, Disiplin cezası almış olan lise öğrencileriyle, disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerine uygulanmış olan, Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen, ham puanlar, düzenlenerek istatistiksel analize tabi tutulmuş, elde edilen veriler, tablolar halinde düzenlenmiştir. Tablolarda, araştırmanın örneklem kapsamına giren 1994-95 eğitim öğretim yılında veya daha önce disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin sayısı (N), Hacettepe Kişilik Envanterinden almış oldukları puanların aritmetik ortalamaları (X), standart sapmaları (ss) ve ortalamalar arasındaki farkın "t" testi değerleri ve bu değerlerin .05 düzeyinde anlamlandırılması yer almaktadır.

Lise öğrencilerinin uyum durumları ve disiplin cezaları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla tablolar araştırmanın alt amaçlarına göre sıralanmıştır.

Bu bölümde;

1- Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları, Kişisel Uyum toplam puanları ve dört alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler,

2- Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları, Sosyal Uyum toplam puanları ve dört alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler,

3- Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları, Genel Uyum puanları ile ilgili istatistiksel veriler olmak üzere toplam 11 tablo sıralanmıştır.

1.0. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları kişisel uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo I

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Kişisel Uyum toplam puanlarına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	49,60	8.98	1.54
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	45,70	10.61	

P>.05 Sd:2

Tablo 1'in incelenmesinden de anlaşılacağı gibi disiplin cezası almamış olan öğrenci grubunun Kişisel Uyum puanları ortalaması 49.60, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 45.70 tir.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmuştur.

1.1. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları kişisel uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo II

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Kendini Gerçekleştirme puanlarına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamalar arası farkın "t" değeri

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	12.27	3.29	.862
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	11.57	2.99	

P>.05 Sd:2

Tablo 2'nin incelenmesinden anlaşılacağı gibi disiplin cezası almamış olan öğrenci grubunun kendini gerçekleştirme puanları ortalaması 12.27, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 11.57 dir.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmustur.

1.2. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları kişisel uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo III

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Duygusal Kararlılık puanlarına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	10.27	3.82	1.693
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	8.87	2.99	

P>.05 Sd:2

Tablo 3 incelendiğinde Disiplin cezası almamış olan grubun Duygusal Kararlılık puanları ortalaması 10.27, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 8.87 dir.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmuştur.

1.3. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları kişisel uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo IV

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Nevrotik Eğilimler puanlarına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	10.37	3.92	1.20
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	9.23	3.37	

P>.05 Sd:2

Tablo 4'ün incelenmesinden anlaşılacağı gibi disiplin cezası almamış olan grubun Nevrotik Eğilimler puanlarının ortalaması 10.37, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 9.23 tür.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmustur.

1.4. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları kişisel uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo V

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Psikotik Belirtiler puanlarına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	9.73	3.44	1.08
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	8.73	3.73	

P>.05 Sd:2

Tablo 5 incelendiğinde disiplin cezası almamış olan grubun Psikotik Belirtiler puanları ortalaması 9.73, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 8.73'tür.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmuştur.

2.0. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Sosyal Uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo VI

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Sosyal Uyum toplam puanlarına iliskin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamaları arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	42.63	2.31	1.41
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	38.30	2.03	

P>.05 Sd:2

Tablo 6 incelendiğinde disiplin cezası almamış olan grubun Sosyal Uyum puanları ortalamsı 42.63, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 38.30 dır.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmuştur.

2.1. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Sosyal Uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo VII

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Aile İlişkileri puanına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	12.90	5.05	1.15
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	11.50	4.39	

P>.05 Sd:2

Tablo 7 incelendiğinde, disiplin cezası almamış olan grubun Aile İlişkileri puanları ortalaması 12.90, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 11.50 dir.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmuştur.

2.2. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Sosyal Uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo VIII

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukladı Sosyal İlişkiler puanlarına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	11.47	3.78	.44
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	11.03	3.88	

P>.05 Sd:2

Tablo 8 incelendiğinde, disiplin cezası almamış olan grubun Sosyal İlişkiler puanları ortalaması 11.47, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 11.03 tür.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmuştur.

2.3. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Sosyal Uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo IX

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Sosyal Normlar puanlarına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortamalar arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	13.97	2.12	1.97
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	12.80	2.45	

P>.05 Sd:2

Tablo 9 incelendiğinde, dispilin cezası almamış olan grubun Sosyal Normlar puanları ortalaması 13.97, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 12.80 dir.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmuştur.

2.4. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Sosyal Uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo X

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Antisosyal Eğilimler puanlarına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	11.73	2.92	* 2.01
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	10.03	3.61	

P<.05 Sd:2

Tablo 10 incelendiğinde görüleceği gibi disiplin cezası almamış olan grubun Antisosyal Eğilimler puanları ortalaması 11.73, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 10.03 tür.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemli bulunmuştur.

3.0. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin HKE'den almış oldukları Genel Uyum toplam puanları ve 4 alt ölçeği ile ilgili istatistiksel veriler.

Tablo XI

Disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencilerinin HKE den almış oldukları Genel Uyum puanlarına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve ortalamalar arasındaki farkın t değeri.

Gruplar	N	X	s	"t" değeri
Disiplin cezası Almamış olan öğrenci grubu	30	92.23	20.31	1.55
Disiplin cezası Almış olan öğrenci grubu	30	83.97	21.02	

P>.05 Sd:2

Tablo 11 incelendiğinde görüleceği gibi disiplin cezası almamış olan grubun Genel Uyum puanları ortalaması 92.23, disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun ortalaması 83.97 dir.

Ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz bulunmuştur.

BÖLUM V

TARTIŞMA ve YORUM

Bulgular bölümünde olduğu gibi bu bölümde de öğrencilerin HKE'den elde edilen puanları önce Kişisel Uyum toplam puanları ile Alt ölçeklerinden alınan puanlar, Sosyal Uyum toplam puanları ve Alt ölçeklerinden elde edilen puanlar ve son olarak da Genel Uyum puanlarının tartışma ve yorumlarına yer verilecektir.

Kişisel Uyum Toplam Puanı ve Alt Ölçeklerinden Elde Edilen Puanların Yorumu ;

Bulgular bölümü tablo 1'de sunulduğu gibi Disiplin Cezası almamış olan öğrenci grubuyla disiplin cezası almış olan öğrenci grubu arasında Kişisel Uyum toplam puanları arasındaki farkın .05 düzeyinde önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Bulgular bölümü tablo 2'de Kişisel Uyum alt ölçeklerinden olan Kendini Gerçekleştirme puanının, gruplar arasındaki farkının .05 düzeyinde önemsiz çıktığı görülmüştür. Buradan disiplin cezası almamış olan öğrenci grubuyla, disiplin cezası almış olan öğrenci grubu arasında Kendine güven, kendi yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine kararlar verebilme, doğru bildiğini söyleyebilme, kabul edildiği ve bir işe yaradığı duygusu içinde olma gibi nitelikler yönünden önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

Bütün bu yönleriyle disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almış olan lise öğrencileri arasında anlamlı bir farkın bulunmaması okullarda öğrencilere uygulanmakta olan disiplin cezası yönteminin ne kadar sağlıklı bir şeklide işletilip işletilmediğini ortaya koymaktadır.

Elde ettiğimiz bu sonuçlara parallellik gösteren benzer bir araştırma da Uysal (1991) tarafından yapılmıştır. Bu

araştırmaya göre de; yine öğretmenlerin adaletsiz davrandıkları, hoş görülü olmadıkları, sınıfta aşırı iteat istemeleri, disiplin yönetmeliğinin katı, sert ve adaletsiz olduğu vurgulanarak disiplin uygulamalarında olayların nedeni ve sonucu gibi konulara yeterince önem verilmediği ileri sürülmüştür.

Buradan okullarımızda disiplin cezası verme sürecinin demokratikliği ve modern eğitimin gereklerine uygunluğunun tartışılmasının kaçınılmaz olduğu kanısına varılmıştır.

Bulgular Bölümü tablo 3'te Kişisel Uyumun alt ölçeklerinden olan Duygusal Kararlılık puanının gruplar arasındaki farkının .05 düzeyinde önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu verilerden, disiplin cezası almamış olan öğrenci grubuyla, disiplin cezası almış olan öğrenci grubu arasında, kendine güvenme, üzüntüye kapılma düzeyleri, alınganlık, sakin ve huzurlu olma durumları, başkalarından tavsiye isteme, kendi kararlarını kendilerinin verebilmesi , ortaya çıkan yeni ve yabancı durumlardan çekinip çekinmeme, acil durumlarda etkili davranışlar gösterip gösterememe, ataklık, kavgacılık ve kaygı durumları yönünden önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

Araştırma örneklemine alınmış olan gruplar arasında duygusal kararlılık bakımından anlamlı bir farkın bulunmaması, okullarda görev alan öğretmenlerce ve disiplin kurullarınca, karşı karşıya oldukları öğrencilerinin duygusal gelişmeleri ve içinde bulundukları gelişimsel çağın özelliklerini yeterince gözönünde tutulmadığını göstermektedir.

Araştırma örneklemine alınan öğrenciler genellikle ergenlik çağı içerisinde bulunmaktadır. Yörükoğlu (1988), bu çağda bireyin tepkilerinde birtakım hızlı iniş çıkışlar, davranışlarında tutarsızlıklar ve duygularında ani değişikliklerin olabileceğini vurgulamaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular ise okullarımızda bu gerçeğin yeterince gözönüne alınmadığı ve tek çözüm olarak disiplin cezasının seçildiğini göstermektedir.

Bulgular Bölümü tablo 4'te Kişisel uyum alt ölçeklerinden olan Nevrotik Eğilimler puanının gruplar arasındaki farkının .05 düzeyinde önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu verilerden disiplin cezası almamış olan öğrenci grubuyla disiplin cezası almış olan öğrenci grubu,kronik yorgunluk,baş ağrısı, uyku düzeni, görme güçlükleri, iştahsızlık, duygusal çatışmaların ifade tarzı, benliği olduğu gibi kabul edip edememe, mükemmeliyetçilik, eleştiriye açık olup olmama özellikleri yönünden önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

Araştırma örneklemine alınmış olan gruplar arasında Nevrotik Eğilimler puanı bakımından anlamlı bir farkın bulunamamasına karşın okullarımızda, yukarıda belirtilen davranış biçimlerinden herhangi birini ya da bir kaçını gösteren öğrencilerin derhal disiplin kuruluna gönderilip cezalandırılmaları istenmektedir. Fakat disiplin kurullarına gönderilip ceza verme aşamasına gelmeden önce ve sonra yapılabilecek birçok olumlu girişimler ihmal edilmektedir. Ceza bir çözüm olarak kabul edilmektedir.

Benzer bir araştırmayla benzer bulgular Çetin (1989) tarafından ortaya konmuştur. Çetin (1989) yaptığı araştırmada disiplin yönetmeliğinin biçimci disiplin anlayışı içerisinde olduğunu ve yasaklayıcı özellikler taşıdığını, ceza aşaması üzerinde çok durulduğunu fakat cezadan sonra nelerin yapılması gerektiğinin belirtilmemiş olduğunu, cezaya itiraz hakkının bulunmadığını, bunun da hukuk devleti ile ters düştüğünü ortaya koymuştur.

Bulgular Bölümü tablo 5'te kişisel uyumun alt ölçeklerinden olan Psikotik Belirtiler puanının gruplar arasındaki farkının .05 düzeyinde önemsiz olduğu ortaya çıkmıtır. Bu verilerden, disiplin cezası almamış olan öğrenci grubuyla disiplin cezası almış olan öğrenci grubu arasında insanlardan

uzaklaşma, yalnız kalmayı tercih edip etmeme eğilimi, dikkati bir noktada toplayabilme düzeyi, hayal dünyasında yaşama ya da belli ölçüler içerisinde hayal dünyasından bağımsız yaşayabilme, alınganlık, aşırı duygusallık ve kendine yönelik düşüncelerin aşırı düzeyde olup olmaması yönünden önemi bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

Psikotik belirtiler bakımından örnekleme alınmış olan gruplar arasında anlamlı bir farkın bulunmamasına karşın yukarıda sayılan özelliklerden bazılarını öğrencilerde görebilmek olasıdır. Bu durum öğretmen ve yöneticiler tarafından sağlıklı bir şekilde değerlendirilmemekte ve öğrenciye ceza uygulamaları sözkonusu olabilmektedir. Öğretmenlerin ve yöneticilerin yeterince hoşgörülü olmayışı ve hemen her zaman cezalandırma yöntemini seçmeleri disiplin problemlerinin gerçekci çözümlerini zorlaştırmaktadır.

Wolf (1986)'a göre bu tip okulların öğrencilerini disiplinsiz davranışa yönelmekten koruma şansı düşüktür.

Sosyal Uyum Toplam Puanı ve Alt ölçeklerinden elde edilen Puanların Yorumu:

Bulgular Bölümü tablo 6'da sunulduğu gibi disiplin cezası almamış olan öğrenci grubuyla disiplin cezası almış olan öğrenci grubu arasında Sosyal Uyum toplam puanları arasındaki farkı .05 düzeyinde önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Bulgular Bölümü tablo 7'de Sosyal Uyumun alt ölçeklerinden olan Aile İlişkileri puanının gruplar arasındaki farkının .05 düzeyinde önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu verilerden disiplin cezası almamış olan öğrenci grubuyla disiplin cezası almış olan öğrenci grubu arasında anne, baba ve kardeşler ile ilişkiler bakımından belli düzeyde bağımsız olma hakkını onlara tanıyıp tanımama, zamanlarının çoğunu aileleri ile birlikte evde geçirip geçirememe, aile üyelerini otoriter bulup bulmama, onların kendilerinden beklenti düzeyleri ve

evden uzaklaşma istekleri yönünden önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

Şenses (1990) Tokat ili orta dereceli okul öğrencilerinin disipline aykırı davranışta bulunma nedenleri konulu bir araştırma yapmıştır. Araştırmadan elde ettiği sonuçlara göre öğrencilerin disipline aykırı davranışlarda bulunma nedenleri ana-babanın öğrenci üzerinde aşırı baskısı, ilgisizliği, sevgi göstermemesi, kardeşler arasında ayrım yapması, çocuklarına sık sık dayak atması, cezalandırılması gibi durumların çocuklarda disiplin yerine disiplinsizlik yarattığını ortaya çıkmıştır.

Buna göre okullarımızda disipline aykırı davranışta bulunan öğrencilerin aile ilişkileri değerlendirilmeden ceza verilmemelidir. Böyle bir durumda düzeltici çalışmalar öğrenci ile birlikte ailesi üzerine de yoğunlaştırılmalıdır.

Bulgular Bölümü tablo 8'de Sosyal Uyumun alt ölçeklerinden olan Sosyal İlişkiler puanının gruplar arasındaki farkının .05 düzeyinde önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu verilerden disiplin cezası almamış olan öğrenci grubuyla disiplin cezası almış olan öğrenci grubu arasında diğer insanlarla olan ilişkilerinin niteliği, sosyal olgunluk, sosyal becerilerin yüksek ya da düşük olması, diğer insanlara karşı duydukları sevgi ve onlardan gördükleri sevgi bakımından, konuşmaktan ve başkaları ile birarada olmaktan hoşlanıp hoşlanmama dışarıdan gelen sosyal uyarıcılara tepki göstermelerindeki isteklilik düzeyleri yönünden önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

Araştırma örneklemine alınan grupların sosyal ilişkiler puanları arasında anlamlı bir farkın olmamasına karşın disiplin cezası almış öğrenciler açısından bu durum dikkate değer bulunmuştur. Disiplin cezası almamış olan grup ile aralarındaki farkın önemsiz bulunması disiplin cezası almış olanlara verilen cezaların haklılığı konusunun tartışılmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Robinson ve Presley (1969), öğretmenin o anki duygularına kapılıp öğrencinin davranışlarında kendi duygusal gerilimini boşaltma yoluna gitmesinin gerginliği artırıcı bir rol oynayacağını vurgulamaktadır.

Bulgular Bölümü tablo 9'da Sosyal uyumun alt ölçeklerinden olan Sosyal Normlar puanın gruplar arasındaki fark (t = 1.97) olarak önemsiz bulunmuştur. Bu verilerden iki grup arasında, uyulması zorunlu yasal durumlara olduğu kadar, dikkate alınması gereken sosyal kural ve toplum değerlerine, başkalarının haklarına saygılı olup olmama bunun yanı sıra kendi istek ve gereksinimlerini de toplumla uzlaştırıp uzlaştırmama, bu istek ve gereksinimleri belli ölçülerde bağımsız olarak karşılayıp karşılayamama, toplumda neyin yanlış neyin doğru olarak kabul edildiğinin bilincinde olup olmama gibi özellikler yönünden disiplin cezası almamış olan grubun lehine, disiplin cezası almış olan grubun aleyhine olan önem derecesi tartışmalı bir sonuç elde edilmiştir.

Sosyal Normlar alt ölçeğinden elde edilen sonucun anlamlı olmamasına karşın okullarımızda uygulanmakta olan disiplin kurallarının ve uyulması zorunlu yasal kuralların tekrar gözden geçirilmesinin gereğini ortaya koyması bakımından önemlidir. Ayrıca okul programlarının öğrencilerin sosyalleşmesi ve uygulanan sosyal normların mantıksal açıklamalarının yapılmasının gerekliliğini de ortaya çıkarmıştır.

Burton (1962)'a göre okulda öğretmenin amacı disiplini sağlarken öğrencilerde grup sorumluluğunu ve işbirliğinin gelişmesine yönelik girişimlerde bulunmak olmalıdır. Öğretmenin disiplini sağlarken amacı öğrencilerde sosyal bilinci öz kontrolu ve sorumluluğu geliştirmeye yönelik olmalıdır. Sosyal gelişmeyi hızlandırıcı bir disiplin anlayışı hakim olmalıdır.

Bulgular Bölümünde tablo 10'da Sosyal Uyumun alt ölçeklerinden olan Antisosyal Eğilimler puanının gruplar arasındaki farkı .05 düzeyinde (t=2.01) olarak önemli bulunmuştur.

sosyal eğilimlere sahip olma, genellikle sert, öfkeyle dolu, kavgacı incitme isteği duyma, zor kullanmaya eğilimli, öç alma duyguları içinde olma, eşyalara özellikle başkalarının eşyalarına zarar vermekten, bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşen davranışlarda bulunmaktan hoşlanma ve bu şekilde doyum sağlama gibi özellikleri gösterme yönünde disiplin cezası almamış olan grubun lehine, disiplin cezası almış olan grubun aleyhine anlamlı bir sonuç elde edilmiştir.

Jones ve Simpson (1962)'a göre öğrencinin huzursuz, gergin, sımarık işbirliğine yanaşmayan, ihmalkar ya da hiç bir şeyi gerçekten içinden gelerek yapmayan bir davranış sergilediği vakit bu durum onun, yaşama uyum çabası içinde olduğunun belirtisidir. Bu uyum çabası belki onu iyi biri olmaktan uzaklaştıracak, toplum dışına itilmesine neden olacaktır. Fakat bu bir uyum çabasıdır ve onun amacı bir takım organik ya da bireysel psikolojik ihtiyaçlarını gidermektir. İhtiyaçları doyurulmadığında bireyde huzursuzluk ve gerginlik meydana gelir.

Jones ve Simpson (1962)'un söylediklerinden hareketle okul programlarının bireyin bu uyum çabasına destek olacak niteliklerden yoksun olduğu kanısına varılabilir.

Bu duruma paralel olarakta Sorenson (1962)'a göre aşırı baskıcı disiplin kurallarına sımsıkı sarılan bir öğretmenin sınıfında sosyal gelişmenin çok zayıf olacağını, bir takım antisosyal tavır ve davranışların ortaya çıkmasının olası olduğunu vurgulayarak, şekilci, baskıcı ve aşırı disiplin uygulanan sınıflarda, öğrencilerin fikir alışverişi, birbirlerine danışma, grup halinde çalışma gibi konularda hiç bir deneyim kazanamayacağını, bunun sonucu olarakta sosyal gelişmenin düşük bir şekilde kalacağını belirtmiştir.

Genel Uyum Puanlarının Yorumu;

HKE'nin genel özelliği bakımından Genel Uyum Puanı Kişisel Uyum toplam puanı ve Sosyal Uyum toplam puanlarının

toplanmasıyla elde edilmiştir.Bulgular bölümünde tablo 11'de sunulduğu gibi disiplin cezası almamış olan öğrenci grubuyla disiplin cezası almış olan öğrenci grubunun Genel Uyum puanları arasındaki farkın .05 düzeyinde önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Kişisel Uyum toplam puanı ve alt ölçeklerden elde edilen puanlar bakımından örnekleme alınan iki grup arasındaki farkın önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Sosyal Uyum toplam puanı ve alt ölçeklerinden olan Aile İlişkileri, Sosyal İlişkiler ile Sosyal Normlar puanları bakımından örnekleme alınan gruplar arasındaki farkın önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır. Buna karşın Sosyal Uyumun alt ölçeklerinden olan Antisosyal Eğilimler puanının gruplar arasındaki farkı anlamlı bulunmuştur.

Kişisel ve Sosyal Uyum puanlarının tartışma ve yorumları kendi başlıkları altında verildiğinden dolayı burada tekrar verilmemiştir.

BÖLUM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Disiplin cezası almış olan lise öğrencileriyle disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin uyum düzeylerini saptamak amacıyla uygulanmış olan ölçek (HKE) den elde edilen puanlardan aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

1. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileriyle disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri arasında Kişisel Uyum toplam puanları ile Kişisel Uyumun alt ölçekleri olan Kendini Gerçekleştirme, Duygusal Kararlılık, Nevrotik Eğilimler ve Psikotik Belirtiler puanları üzerinde yapılan "t testi" analizlerine göre önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

2. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileriyle disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri arasında Sosyal Uyum toplam puanları ile Sosyal Uyumun alt ölçekleri olan Aile İlişkileri ve Sosyal İlişkiler puanları üzerinde yapılan "t testi" analizlerine göre önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

3. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileriyle disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri arasında Sosyal Uyumun alt ölçeklerinden olan Sosyal Normlar puanları üzerinde yapılan "t testi" analizinden elde edilen t değeri 05 düzeyinde (1.97) olarak önemsiz bulunmuştur.

4. Disiplin cezası almış olan lise öğrencileriyle disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri arasında Sosyal Uyumun alt ölçeklerinden olan Antisosyal Eğilimler puanları üzerinde yapılan "t testi" analizinden elde edilen t değeri 05 düzeyinde (2.01) olarak önemli bulunmuştur.

5. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre disiplin cezası almış olan lise öğrencileriyle disiplin cezası almamış olan lise öğrencileri arasında Genel Uyumun puanı bakımından önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

ÖNERİLER

Eğitim öğretim sürecinde lise dönemi ortalama olarak 12-13 yaşlar ile 20. yaşlar arasındaki ergenlik çağına rastlamaktadırlar. Bu çağ Biyolojik, psikolojik ve sosyal alanda önemli değişikliklerle birlikte hızlı bir büyüme ve gelişmenin meydana geldiği çağdır.

Bireyin sağlıklı bir kişilik geliştirerek mutlu ve başarılı olmasında aileye-okula ve içinde bulunduğu sosyal çevreye önemli sorumluluklar düşmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayanılarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Okulların çoğunda Rehberlik servisinin bulunmaması, Rehberlik servisi bulunan okullarda ise araç-gereç ve yer problemi bu hizmetlerin istenilen düzeyde verilmesini engellemektedir.

Öğrencilerde herhangi bir problem nedeniyle rehberlik servisine başvurma alışkanlıkları yerleşmemiştir. Okulun yönetim ve öğretim birimleri ile Rehberlik servisleri arasında işbirliği ve koordinasyon zayıf işlemektedir.

Öğrenci istenmeyen (Disipline aykırı) herhangi bir davranışı nedeniyle öncelikle Rehberlik servisine gönderilmesi gerekirken bunun yerine okul disiplin kurullarına gönderilerek cezalandırma yoluna gidilmektedir.

İşleyen bu süreç içerisinde birtakım durumsal (anlık) faktörlerden ve uyum sorunlarından kaynaklanan disiplin olayları ilkel bir yöntem olan ceza verme yöntemiyle düzeltilmeye çalışılmaktadır.

Bu nedenle biran önce Rehberlik hizmetleri Eğitim öğretim süreci içerisinde bulunması gereken yere oturtularak işler bir hale getirilmelidir.

2. Okullarımız Kapalı (Klasik) Okul özelliklerinden Açık (Humanistik) Okul özelliklerine doğru hızla yönelmelidir. Bu amaçla okullarımız, bünyesine almış olduğu öğrencileri tüm yönleriyle tanıyabilmeli. Eğitim programlarını oluştururken ve eğitim hedeflerini belirlerken bu doğrultuda hareket etmelidir. Bunun için de okul Rehberlik servislerinin en üst seviyede çalıştırılması gerekmektedir. Rehberlik servislerine bu çalışmaları yürütebilmesi için gerekli bütün araç-gereç ve şartlar sağlanmalıdır.

3. Okul ve okulda yer alan faaliyetler sıkıcılıktan, monotonluktan çıkarıtılıp, öğrenciyi daha aktif bir duruma getirecek, sosyal ve bireysel yaşantılarını zenginleştirecek ilgi ve yeteneğini en iyi şekilde kullanmasına olanak sağlayacak bir duruma getirilmelidir.

4. Okullarda, disipline aykırı davranışların sınırları belirlenerek, tanımlanması ve öğrencilere anlaşılır bir şekilde anlatılması gerekmektedir.

5. Okullarımızda uygulanmakta olan disiplin anlayışının çaresel olduğu görülmektedir. Bu anlayışın değiştirilerek önleyici disiplin anlayışına geçilmesi gerekmektedir.

6. öğrencilerde görülen ve okul disiplin kurallarına aykırı olduğu tespit edilen birtakım davranışlar değerlendirilirken öğrencinin büyüme ve gelişmesi ile ilgili olarak ortaya çıkan gerilim çatışma ve kaygılarının da göz önüne alınması gerekmektedir.

7. Okullarımızda öğrenciyle direk olarak yüzyüze bulunan öğretmenler ve öğrenciyle ilgili tüm diğer birimler,alacakları kararları ve yapacakları düzenlemeleri öğrencilerin ilgi yetenek ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak gerçekleştirmelidirler.

8. öğrencilerin uyumlu ve sağlıklı bir gelişim gösterebilmeleri tek bir faktörle sağlanamaz. Bu nedenle öğrencilerde görülen ve okul disiplin kurallarına aykırı olduğu tesbit edilen davranışlar cezalandırılmadan önce Okul-Aile-öğrenci işbirliği sağlanarak düzeltilmeye çalışılmalıdır.

9. Okullarımızda öğrencilerin disiplin uygulamalarına katılmalarını sağlamak amacıyla kurulmuş olan onur kurulları, sembol olmaktan çıkartılıp öğrencilerin okul yönetimine ve disiplin kurallarının uygulanmasına dolaysız olarak katılmalarını sağlayacak bir şekilde yeniden düzenlenmeli ve öğrenciye dıştan disiplin uygulama yöntemi yerine öğretmenlerin rehberliğinde, öğrencilerin özümsedikleri ve kendilerinin kararlaştırıp, kabul ettikleri disiplin kuralları belirlenmelidir.

10. Disipline aykırı davranışlarının olduğu tesbit edilen öğrenciler okul rehberlik servislerince ve diğer ilgili kurumlarca aileleriyle birlikte ele alınarak değerlendirilmeli ve sosyalizasyonları sağlanmalıdır.

11. Bu konuyla ilgili olarak bundan sonraki çalışmalarda, örneklem sayısının genişletilerek değişkenlerin çoğaltılması, daha verimli sonuçların elde edilmesi yönünden uygun görülmüştür.

KAYNAKÇA

Baker, C.(1991) Zorunlu Eğitime Hayır. Çev:Ayşegül S.Erol. Ayrıntı Yayınları. İstanbul. s:78

Başaran, İ.E.(1984) Eğitime Giriş. Sevinç Matbaası. Ankara. s:11-13,216

Başaran,İ.E., (1985) Eğitim Psikolojisi, (Modern Eğitimin Psk temelleri) Sevinç Matbaası Ank. s.127.

Baymur,F.,(1983) Genel Psikoloji, İnkilap ve Aka Basımevi, İstanbul.

Burton, H.W. (1962) The Guidance of Learning Activities. A Summary of the principles of Teaching Based on the Growth of the learner. Appleton- Century-Crofts. New York .s:546

Cronbach, J.L.(1963) Educational Psychology. Harcourt, Brace and World, New York. s:498-99 -535

Cüceloğlu, D.(1991) İnsan ve Davranışı. Evrim yayaınları. İstanbul. s:154,160, 583

Çağlar, D.(1974) Uyumsuz Çocuklar ve Eğitimi. Ankara Üniv.Eğitim Fak. Yayınları. NO:103 Ankara. s:12-13

Çetin, H. (1989) Ortaöğretim kurumları öğrenci disiplin yönetmeliğinin eğitsel açıdan değerlendirilmesi Yayınlanmamış Bilim uzmanlığı tezi. Ankara Üniversitesi.

Çileli, M.(1986) Ahlak Psikolojisi ve Eğitimi. Varlık Yayınları. Ankara s:110

Eripek, S.(1980) Ankara İli Merkezinde Bulunan Orta öğretim Kurumlarında Disiplin Uygulamaları ve Bu Uygulamaların, öğrencilerin Uyum Sorunları Yönünden Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Ünv.

Ersoy, M.F.(1989) İki farklı sosyal Ekonomik düzeydeki ana babaların çocuklarına uyguladıkları disiplin yöntemlerinin karşılaştırılması: Çocukların algılayış sekliyle.Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi. Ege Ünv.

Ertürk, S.(1981) Diktacı Tutum ve Demokrasi. Yelkentepe yayınları Ankara. s:12

Fidan,N.(1986). Okulda öğrenme ve öğretme : Kavramlar, İlkeler, Yöntemler. Kadıoğlu matbaası. Ankara. s.45

Finney,J.C. (1961). Some Maternal Influences on Children's Personality and Character. Genetic Psychology Monography New York. 63.199.278.

Geçtan, E.(1984) Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar. Maya Yayınları. Ankara. s:10,24

Gözütok, D.(1993) Okulda Dayak. 72 Ofset. Ankara. s:8-54

Jones, R.S, Simpson R.H.(1962) Educational Psychology. Macmillan New York s:398, 412, 415, 421, 431

Kaptan,S.(1973) Bilimsel Araştırma Teknikleri Ayyıldız Matbaası. Ankara

Karasar,N. (1984) Araştırmalarda Rapor Hazırlama Hacettepe Taş Kitapcılık Ankara.

Kılıççı, Y.(1981) Üniversite öğrencilerinin Kendini Kabullerini Etkileyen Bazı Değişkenler. Yayınlanmamış Doç. Tezi H.Ü.

Kılıççı, Y.(1989) Okulda Ruh Sağlığı. Tipo matbaacılık. Ankara s:73-96

Kızıltan, G.(1984) Üniversite öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Faktörler. Yayınlanmamış Doktora Tezi. H.Ü. Ankara.

Klausmeier, J.H., Goodwin W.(1975) Learning And Human Abilities. Eduational Psychology. Harper and Row New York. s: 386-388

Korum,U. (1991) Sosyal Bilimlerde Istatistik,Turhan Kitapevi. Ankara.

Mayers, E.D., Baker K., Milne M.A., Ginsburg A.(1987). Student Discipline and High Schoolperformance. Sociology of Eduation.Vol.60: 18 -33 Washington.

Oğuzkan,A.F. (1974) Eğitim Terimleri Sözlüğü. Türk Dil Kurumu Yayınları. No: 393, Ankara s.12

özgüven, İ.E., (1992) Hacettepe Kişilik Evanteri el kitabı. Odak Ofset Ankara. s.8

Peterson, R.(1961) Child Behavior Problems and Parental Attitudes. Child Development. Macmillan s:315,321

Pounds, L.R, Gerretson, R(1962) Principles of modern Education. Macmillan New York. s:296-429

Reitman, W.S.(1977) Foundations of education for Prespective Teachers. Mc Grave Boston s:407,408

Robinson,F.P.,Pressey, S.L. (1969) Psikolojide Yeni Eğitim, Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi Çev: Hasan Tan. Ankara . s.182-5

Sarı, E.(1992) Lise Son Sınıf öğrencilerinin Uyumlarının Bazı Faktörlere Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı tezi.Karadeniz Teknik Ünv.

Şenses,V.(1990) Tokat İli Merkez ve İlçe Orta dereceli okul öğrencilerinin disipline aykırı davranışlarda bulunma nedenlerinin araştırılması. Yayınlanmamış bilim Uzmanlığı Tezi. Gazi Ünv.

Snelbecker,E.G.(1974) Learning Theory. İnstrnctional Theory and Psychoeducational Design. Mc Grow Hill New York.s:497

Suhomlinski,V(1986) Eğitim Üzerine. Çev:Ali özdoğan .Sorun yayınları İstanbul s:147

Sorenson,H. (1962) Eğitim Psikolojisi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Çev: Gültekin Yozgan . İstanbul .s.579

Tan,H.(1986). Piskolojik yardım ilişkileri :Danışma ve psikoterapi, Milli Eğitim yayınları İstanbul s:53

Tan,H.(1986). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Milli Eğitim yayınları İstanbul s:3

Uysal .G(1991) .Orta öğretim Kurumları Disiplin Yönetmeliği Hükümlerine Göre Disiplin Uygulamalarının Değerlendirilmesi.Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi Ankara Üniversitesi.Ankara

Wolff,S(1986) .Problem Çocuklar Ve Tedavi. Çev:Ayhan Oral-Seçkin Kara.Say yayınları İstanbul s:3-15,300,303,325

Yönetici Seminerleri Notları (1987) .Milli Eğitim Gençlik Ve Spor Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı Milli Eğitim Yayınları Ankara s:15, 249

Yörükoğlu.A(1988). Çocuk Ruh Sağlığı .Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.Ankara s:280

Yörükoğlu.A(1988). Gençlik Çağı. özgür Yayınları. İstanbul. s.194

EK-I

HACETTEPE KİŞİLİK ENVANTERİ (HKE)

(Takım A)
(İKİNCİ REVİZYON)

Prof.Dr. İbrahim Ethem ÖZGÜVEN
"Telif Hakları Saklıdır"

AÇIKLAMA

Envanter içinde EVET ya da HAYIR şeklinde cevaplandırılabilecek sorular vardır. Bu sorular çeşitli durumlarda sizin genellikle ne düşündüğünüz, nasıl duygulandığınız ve ne şekilde davranışta bulunduğunuz ile ilgilidir.

Her soruyu cevaplandırırken önce sizin için cevabın EVET mi yoksa HAYIR mı olduğunu kararlaştırınız, sonra da cevap kağıdında uygun yeri karalayarak işaretleyiniz. Cevaplandırmanın nasıl yapılacağını görmek için aşağıda iki örnek verilmiştir.

ÖRNEKLER

	EVET	HAYIR
1- Geceleri sık sık rüya görür müsünüz ?	( )	(X)
2- Arkadaşlarınızdan memnun musunuz ?	(X)	( )

Eğer sık sık rüya görmüyorsanız HAYIR ,arkadaşlarınızdan memnunsanız EVET cevabını, yukarıdaki örnekte olduğu gibi işaretleyeceksiniz.

Açıklamanın tamamını okuduktan sonra cevaplandırmaya başlayınız. Envanter üzerine hiçbir şey yazmayınız,cevaplarınızı CEVAP KAĞIDI üzerine işaretleyiniz.Cevaplandırırken bir kişi olarak sadece kendi gerçek durumunuzu ifade ediniz. Bir soru üzerinde fazla zaman harcamayınız. İlk aklınıza gelen cevabı işaretleyiniz. Atlamadan soruların hepsini cevaplandırınız.

1- Başkaları sizinle tartışmaya kalkınca hemen rahatsız olur musunuz ?
2- Zıt görüşte olanlara rağmen planınızı genellikle uygulayabilir misiniz ?
3- Yaptıklarınıza üzüldüğünüz zamanlar çok oluyor mu ?
4- Bazı anlamsız düşünceler zihninizi meşgul edip sizi rahatsız eder mi ?
5- Bir şanssızlığa uğrayacağınızdan korkuyor musunuz ?
6- Oturduğunuz yerde duramaz hale geldiğiniz zamanlar olur mu ?
7- Sık sık önemsiz şeyleri kendinize dert edinir misiniz ?
8- Diğer insanlarla tanışmakta zorluk çeker misiniz ?
9- Çözemediğiniz ve cesaretinizi kıran sorunlarınız ve sorumluluklarınız var mı ?
10- Bazen hiç kimsenin sizi iyi anlayamadığını düşündüğünüz olur mu ?
11- Arkadaşlarınızla dışarıda çok fazla zaman harcadığınız için ailenizin sizden şikayet ettiği olur mu ?
12- Aile içinde kararlar alınırken sizin de fikrinizi alılar mı ?
13- İnsanları birbirleri ile tanıştırmak size kolay gelir mi?
14- Olabildiğince kalabalıktan uzak kalma eğiliminiz var mı ?
15- Arkadaşlarınız sosyal ilişkilerinizi istenilen düzeyde bulurlar mı ?
16- Tanışmadığınız yeni birisine de dostça davranmak gerekir mi ?
17- Yasalara uymayan davranışları için insanlar haklı görülebilir mi ?
18- Başkalarına sır vermek size güç gelir mi ?
19- Saygısız oluşlarından dolayı gençlerden öç almak istediğiniz oluyor mu ?
20- Çoğu zaman yanlış veya kötü bir şey yapacağınızdan kaygılanır mısınız ?
21- Size kötü davrandıkları için öç almayı istediğiniz kişiler oldu mu ?
22- Fikirlerinizi başkalarına kabul ettirmenin güç olduğu kanısında mısınız ?

23- Çoğu zaman başkalarının aynı konuda ne karar verdiklerini öğrenme zorunluluğu duyar mısınız ?
24- Hoş olmadığı için sizi uzun zamandır üzen bir yaşantınız var mı ?
25- Duygularınızı kontrol altında tutabiliyor musunuz ?
26- Güç bir durumla karşılaştığınızı düşününce heyecanlanır ve terler misiniz ?
27- Görme gücünüzdeki bozukluklardan sık sık yakınır mısınız?
28- Aileniz bireyleri ile sık sık tartışmalarınız olur mu ?
29- Beklentinizin üstünde dostluk gösteren insanlara karşı dikkatli olmaya çalışır mısınız ?
30- Dikkatinizi bir konu üzerinde toplamada çok güçlük çeker misiniz ?
31- Çoğu zaman tüm vücudunuzda bir kırıklık, halsizlik hisseder misiniz ?
32- Aileniz, onlara karşı düşünceli davrandığınız kanısında mıdır ?
33- Aileniz bireyleri genellikle birbirlerine karşı sakin davranırlar mı ?
34- Birbiri ile şakalaşan kimseler arasında olmak ister misiniz ?
35- Diğer insanlarla ilişki kurmada sizi yetenekli bulurlar mı ?
36- Genellikle karşı cinsten birisi ile çalışmaktan hoşlanır mısınız ?
37- Sahibine haber vermeden bazı şeyleri ödünç almak doğru sayılabilir mi ?
38- Kişinin toplumdaki adet ve geleneklere uyması sizce önemli midir ?
39- Kendini beğenmiş oldukları için çevrenizdeki çoğu kişileri uyarmak zorunda kaldığınız oluyor mu ?
40- Hakkınızda dedikodu yapacaklarından kuşkulanır mısınız ?
41- Zararsız yalanlar söyleyerek zor durumlardan kurtulmak size kolay gelir mi ?
42- Arkadaşlarınız sizi, "eğriye eğri doğruya doğru", diyen bir kişi olarak mı bilirler ?
43- Çevrenizdeki kişiler önemli konularda sizin görüşünüzü de öğrenmek isterler mi ?

44- Arkadaşlarınızın çoğu kadar siz de güçlü ve sağlıklı mısınız ?
45- Çevrenizdeki kişilerden kolayca hastalık kapan bir yaradılışta mısınız ?
46- "Başaramadım" gibi bir duygudan rahatsız mısınız ?
47- Sağlığınıza çok dikkat etmek ihtiyacında mısınız ?
48- İçinde bulunduğunuz koşullardan dolayı sık sık sinirlendiğiniz olur mu ?
49- Belli etmeseniz bile çevrenizdekilere sık sık darıldığınız olur mu ?
50- Moralinizin bozulduğu ve bundan kurtulmanın çok zor olduğu zamanlar oluyor mu ?
51- Çevrenizdeki kişilerin çoğu ile arkadaşlık etmek yerine yalnız olmayı tercih eder misiniz ?
52- Tanıdıkların bulunmadığı bir çevrede sıkılganlık çeker misiniz ?
53- Ailenizdeki kişilerin bazıları size karşı çok cimri davranıyor mu ?
54- Ailenizin çoğu kez herşeye itaat etmenizi beklemeleri sizi kızdırır mı ?
55- Mutlu olacağınız sayıda ve nitelikte arkadaşlarınız var mı ?
56- Gürültülü eğlencelere katılmaktan hoşlanır mısınız ?
57- Sosyal etkinlikler sırasında başkalarını eğlendirmek size zor gelir mi ?
58- İş ve sorumluluklardan kaçmak her zaman hatalı mıdır ?
59- İnsan verdiği sözü her zaman yerine getirmeli midir ?
60- Kapılarını açık bırakan kişilerin eşyalarının çalınmasını hakettikleri görüşüne katılır mısınız ?
61- Karşı cinsten birisi ile birlikte olunca genellikle onun cinsiyeti ile ilgili şeyler mi düşünürsünüz ?
62- Bulunduğunuz çevrede çok fazla konu-komşu dedikoduları yapılıyor mu ?
63- İnsan ilişkilerinde utangaç bir kişi misiniz ?
64- Kişileri birbirine tanıştırmak ve başkalarına tanıştırılmak size kolay gelir mi ?
65- Başkaları sizi yetenekli ve cesur bulur mu ?
66- Alıngan bir kişi misiniz ?

67- Fiziki görünüşünüzden dolayı duygusal bir hassasiyetiniz var mı ?
68- Duygularınıza olan güveninizden dolayı görüşlerinizin esnek olduğu kanısında mısınız ?
69- Sık sık kabızlıktan ve miğde ağrılarından şikayetiniz olur mu ?
70- Ara sıra zihninizin ağır işlediğini hisseder misiniz ?
71- Başkalarının mutluluğunu kıskandığınız zamanlar oluyor mu ?
72- Başarmayı arzu ettiğiniz şeyleri düşünmek, onları yapmaktan daha çok haz veriyor mu ?
73- Size açık olan avantajlı durumlardan bazı kişilerin yararlanma çabasında oldukları kanısında mısınız ?
74- İstekli olduğunuz toplantı veya etkinliklere katılmanız genellikle engellenir mi ?
75- En az anlayış gördüğünüz yerin aileniz olduğunu düşündüğünüz oluyor mu ?
76- Koşulsuz olarak her insana yardım eder misiniz ?
77- Sönük geçmekte olan bir toplantıya öncülük edip canlandırmak size kolay gelir mi ?
78- Çabuk arkadaş edinen bir kişi misiniz ?
79- Ortaya çıkan fırsatlarda otobüse ücret ödemeden binmek bir şerefsizlik midir ?
80- İşlerini düzene çıkarmak için pek çok kişinin yalan söylediği kanısında mısınız ?
81- Sosyal kurallardan oldukça bağımsız bir yaşantı içinde misiniz ?
82- Çevrenizdeki çoğu kişilerin politik görüşleri sizinkine ters düşer mi ?
83- Başkalarının saflığını kendi çıkarlarına kullanan kimseleri ayıplar mısınız ?
84- Aileniz, sizin başarılı olduğunuz kanısında mıdır ?
85- İstediğiniz bir işe veya mesleğe girmenizin engellendiği oldu mu ?
86- önemli olmayan konular yüzünden sık sık eleştirildiğiniz olur mu ?
87- Yaptığınız bir yanlışı kabul etmek size zor gelir mi ?

88- Ailenizin düşündüğü gibi olmama duygusu sizi rahatsız ediyor mu ?
89- Belirli bir nedeni olmadan duygularınız kolayca neşeden üzüntüye, üzüntüden neşeye dönüşür mü ?
90- Çevrenizdeki insanlara gerçeği kabul ettirmenin güç olduğu zamanlar olur mu ?
91- Zihninizi dolduran türlü düşünceler uykunuzu kaçırır mı ?
92- Genellikle sakin ve meseleleri soğukkanlı olarak ele alan bir kişi misiniz ?
93- Zaman zaman aleyhinize çalışan insanların varlığından şüphelendiğiniz olur mu ?
94- İnsanların içinde iken bile kendinizi yalnız hisseder misiniz ?
95- Aileniz, yeterli düzeyde başarılı olduğunuz kanısında mıdır ?
96- Akşamları eve dönüş sizi kaygılandırır mı ?
97- Ailenizdeki kişilerden bazılarının yakınlık ve sevginize yeterince karşılık vermediği oluyor mu ?
98- Yeni tanıştığınız bir kimse ile konuşmaktan çekinir misiniz ?
99- Çevrenizdeki insanlar çoğu zaman sizi hayal kırıklığına uğratırlar mı ?
100- Sizce geçinilmesi güç kişilere de nazik davranmalı mıdır ?
101- Davranışınızın çevredekilere aykırı düşmesi sizi rahatsız eder mi ?
102- Söz dinlemeyip kendisini problemin içine atmakta ısrar eden kişiler cezalarını çekmeli midir ?
103- Bazı konularda kendi kendinizle kavga içinde misiniz ?
104- İnatçı kişilere biraz zor kullanmanın onları ikna etmede yararlı olacağı kanısında mısınız ?
105- Başkalarının mutluluğunu kıskandığınız zamanlar oluyor mu ?
106- Başkalarının sizden hoşlandığı duygusu içinde misiniz ?
107- Yeteneğinizi küçümseyip başladığınız bazı işleri yarım bıraktığınız oluyor mu ?
108- Kafesleri içinde olsa da vahşi hayvan görmekten heyecanlanır mısınız ?

109- Sizi elestirdikleri zaman sakin kalabiliyor musunuz ?
110- Kendinizi sinirli bir kişi olarak mı görürsünüz ?
111- Üzüntülü veya heyecanlı olduğunuz zaman konuşmanızda kekemeli olur mu ?
112- Sonradan pişman olacağınız çok şeyi yaptığınız oluyor mu ?
113- Kaslarınızda bazen asabi hareketler veya tikler olur mu?
114- Belirli bir neden yokken kendinizi son derece neşeli veya üzüntülü hissettiğiniz zamanlar olur mu ?
115- Yaşı sizden küçük olanların rahat bir yaşam sürdürdükleri kanısında mısınız ?
116- Hoşlanmadıkları için ailenizin evde misafir etmek istemedikleri arkadaşlarınız var mı ?
117- Ailenizle aranızdaki değer yargıları ve inanç farkları nedeniyle önemli sorunlarla karşılaştığınız oluyor mu ?
118- Aileniz sizden çok fazla şeyler mi bekliyor ?
119- Kız ve erkeklerin birlikte bulunduğu durumlarda kendinizi rahat hisseder misiniz ?
120- İnsan ilişkilerinde utangaç bir kişi misiniz ?
121- Çıkarlarını korumaka için pek doğru olmayan yollara sapanları ayıplar mısınız ?
122- Bir şeyi bulan kişiye onu saklama hakkı verilmeli midir?
123- İnsanların inançlarında kusur etmeleri, bir diğerine bunu başkalarına yayma hakkı verir mi ?
124- Yaptığınız şeylerin yanlış anlaşılacağı kaygısı içinde misiniz ?
125- İnsanların koşulsuz olarak serbest davranmalarına izin verilse toplumun daha iyi olacağı kanısında mısınız ?
126- İçinde bulunduğunuz koşullardan dolayı sık sık sinirlendiğiniz olur mu ?
127- Arkadaşlarınız istemediğiniz bir davranışta bulunduğu zaman, çoğunlukla bunu, çekinmeden kendisine söyleyebilir misiniz ?
128- Gerçek yeteneklerinizi gösterebildiğiniz kanısında mısınız ?
129- Kendinize özgü bir plan yapmaktansa arkadaşlarınızın önerilerini uygulamak size daha kolay gelir mi ?
130- Açlık hissi duymadan yemek yediğiniz zamanlar oluyor mu?

131- Akşama doğru ya da sabahları kendinizi çok yorgun hisseder misiniz ?
132- Ne okuduğunuzun farkında olmadan bir süre okuyup sonra dikkatinizi topladığınız olur mu ?
133- Çoğu zaman kendinizi yorgun ve halsiz hisseder misiniz ?
134- Eleştirilmek sizi çok kırar mı ?
135- Hoşlanmadığınız birisi ile karşılaşmamak için yolunuzu sık sık değiştirdiğiniz oluyor mu ?
136- Cinsel konularda kendinizi rahat hissedèr misiniz ?
137- Başka bir aile veya grubun üyesi olmayı istediğiniz zamanlar olur mu ?
138- Aile bireylerinin kişisel meselelerinizi bilmek istemelerinden şikayetçi misiniz ?
139- Aileniz karşı cinsten olan arkadaşlarınızı genellikle reddeder mi ?
140- Bulunduğunuz çevrede halk tarafından sevilmeyen çok kişi var mı ?
141- Topluluk içinde tanışdığınız insanlarla çabucak kaynaşabiliyor musunuz ?
142- Uzlaşma kabul etmeyen kişilere nazik davranır mısınız ?
143- Arkadaşlarınız sizi, eğriye eğri doğruya doğru diyen bir kişi olarak mı bilirler ?
144- Saygısızlık gösterenlere aynı şekilde cevap verir misiniz ?
145- Onlara aldırmamak yerine öç almanın daha iyi olduğu kanısında mısınız ?
146- Yasalara aykırı davranmadan yasanın bir açığından yararlanmada bir sakınca görür müsünüz ?
147- Duygularınızı kontrol altında tutabiliyor musunuz ?
148- Arkadaş edinmede zorluk çekiyor musunuz ?
149- Doğru yargılarınızı bile, değerli bulmadıkları olur mu ?
150- Cesaret verilmediği zaman işlerinize devam etmek size zor gelir mi ?
151- Heyecanlı olaylar sizi karamsarlıktan kurtarır mı ?
152- İşler kötü gittiği zaman çabuk heyecanlanan bir kişi misiniz ?
153- Bazen içinizden insanlara küfretmek gelir mi ?
154- Sık sık başınız ağrır mı ?

155- Ayrıntılı konusmadıkları için sık sık kişilerin sözlerini tekrarlatmak zorunda kalır mısınız ?

156- Bazen sevdiğiniz kişiyi kırmaktan hoşlandığınız olur mu ?

157- Sizden gelen bir neden yokken işlerinizin ters gittiği zamanlar oluyor mu ?

158- Evden kaçıp başka bir yere gitmeyi düşündüğünüz zamanlar oluyor mu ?

159- Aileniz bireylerinin hepsini denk ölçüler içinde seviyor musunuz ?

160- Evde sakin olmak için ya susmak ya da dışarı çıkmak zorunda olduğunuz zamanlar oluyor mu ?

161- Taşıdığınız sorumlulukların ağırlığı sizi fazlaca hareketsiz hale getiriyor mu ?

162- Neşeli arkadaşlar arasına katılınca üzüntülerinizi unutabiliyor musunuz ?

163- Sıkışık durumlardan kurtulmak için gerçeği söylemediğiniz zamanlar olur mu ?

164- Bulunmuş olan bir eşyayı her zaman iade etmek gerekli midir ?

165- Yaşamının bir döneminde her insanın bir şeyler çalmış olabileceği görüşüne katılır mısınız ?

166- Bazı insanların mal ve mülklerini tahrip etmeyi hak ettiklerini düşündüğünüz olur mu ?

167- Size kötü davrandıkları için öç almayı istediğiniz kişiler oldu mu ?

168- Başkaları sizinle tartışmaya kalkınca hemen rahatsız olur musunuz ?

ÖZGEÇMİŞ

1970 yılında Kars'ın Arpaçay İlçesinde doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Kars'ta tamamladım.

1987 yılında, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalında 4 yıllık lisans eğitimini tamamlayarak 1991 yılında mezun oldum.

1991-92 Eğitim öğretim yılında Çukurova Üniversitesi Sosoyal Bilimler Enstitüsünün açmış olduğu Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalında Yüksek Lisans sınavını kazandım.

Yüksek Lisans çerçevesinde 1995 Eylül ayında "Disiplin Cezaları ve Lise öğrencilerinin Uyum Durumları Arasındaki İlişki" konulu yüksek lisans tezimi Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne sundum.

Halen, Kars Kafkas Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Eğitim Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktayım.